

Rzeczpospolita
Polska

**DOLNY
ŚLĄSK**

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Sprawozdanie z realizacji
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Jeleniogórskiej
instrumentu finansowego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa
Dolnośląskiego 2014-2020

narastająco do końca 2019 r.

Jelenia Góra, luty 2020

Spis treści:

1. Wykaz skrótów zastosowanych w dokumencie	5
2. Informacje ogólne	6
3. Struktura układu celów ZIT AJ, Priorytetów ZIT AJ i Działań ZIT AJ	8
4. Priorytety ZIT AJ.....	9
4.1 Priorytet 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka AJ.....	9
4.1.1 DZIAŁANIE 1.1. Rozwój nowoczesnej struktury gospodarczej AJ oraz DZIAŁANIE 1.2. Wspieranie działań związanych z innowacyjną gospodarką i wzmocnieniem kooperacji nauka-gospodarka	9
PRIORYTET INWESTYCYJNY 1.3 Rozwój przedsiębiorczości	9
4.2. Priorytet 2. Zintegrowany obszar AJ	12
4.2.1. DZIAŁANIE 2.1. Zapewnienie spójnego systemu komunikacyjnego AJ	12
PRIORYTET INWESTYCYJNY 5.1 Drogowa dostępność transportowa.....	12
4.2.2. DZIAŁANIE 2.2. Zastąpienie samochodowej komunikacji indywidualnej zbiorową komunikacją autobusową i kolejową w silnie zurbanizowanych obszarach gmin należących do AJ	14
PRIORYTET INWESTYCYJNY 3.4 Wdrażanie strategii niskoemisyjnych.....	14
PRIORYTET INWESTYCYJNY 5.2 System transportu kolejowego	16
4.2.3. DZIAŁANIE 2.3. Racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi AJ.....	19
PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.1 Gospodarka odpadami	19
4.2.4. DZIAŁANIE 2.4. Racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej AJ	20
PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.2 Gospodarka wodno-ściekowa	20
4.2.5. DZIAŁANIE 2.5. Wzrost produkcji i wykorzystania energii odnawialnych na obszarze AJ.....	23
4.2.6. DZIAŁANIE 2.6. Wspieranie rozwoju AJ w kontekście zapotrzebowania na energię i ciepło	24
PRIORYTET INWESTYCYJNY 3.3 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym	24
4.3. Priorytet 3. Infrastruktura społeczności AJ.....	28
4.3.1. DZIAŁANIE 3.1. Poprawa jakości życia mieszkańców AJ	28
PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.1 Inwestycje w infrastrukturę społeczną	28
PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów	31
PRIORYTET INWESTYCYJNY 9.2 Dostęp do wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych	33
4.3.2. DZIAŁANIE 3.2. Zwiększenie konkurencyjności AJ jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku.....	36
PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.3 Dziedzictwo kulturowe.....	36
PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.4 Ochrona i udostępnienie zasobów przyrodniczych.....	38
PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.1 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną.....	41

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.2 Inwestycje w edukację ponadgimnazjalną w tym zawodową	44
PRIORYTET INWESTYCYJNY 2.1 E-usługi publiczne.....	47
4.4. Priorytet 4. Aktywna społeczność AJ	49
4.4.1. DZIAŁANIE 4.1. Zmniejszenie bezrobocia i zwiększenie zatrudnienia na terenach oddalonych od centrum AJ.....	49
PRIORYTET INWESTYCYJNY 8.3 Godzenie życia zawodowego i prywatnego	49
4.4.2. DZIAŁANIE 4.2. Pobudzanie aktywności i kreatywności społecznej na rzecz AJ.....	53
PRIORYTET INWESTYCYJNY 9.1 Aktywna integracja.....	53
PRIORYTET INWESTYCYJNY 10.1 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej	56
PRIORYTET INWESTYCYJNY 10.3 Dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy	61

1. Wykaz skrótów zastosowanych w dokumencie

SKRÓT	ZNACZENIE
AJ	Aglomeracja Jeleniogórska
BDL	Bank Danych Lokalnych
CT	Cel tematyczny
DWUP	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
IOB	Instytucje otoczenia biznesu
IP	Instytucja Pośrednicząca
IP RPO WD 2014-2020	Instytucja Pośrednicząca Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020
ITS	Inteligentne systemy transportowe
IZ	Instytucja Zarządzająca
IZ RPO WD 2014-2020	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego 2014-2020
KPN	Karkonoski Park Narodowy
MŚP	Małe i średnie przedsiębiorstwa
NGO	Organizacje pozarządowe
OP	Oś Priorytetowa
OZE	Odnawialne źródła energii
PI	Priorytet Inwestycyjny
RPO WD 2014 -2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014 – 2020
SZOOP RPO WD 2014-2020	Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020
SRWD 2020	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020
SRWD 2030	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030
SSE MP	Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości
Strategia ZIT AJ	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Jeleniogórskiej
TEN-T	Transeuropejska Sieć Transportowa (Trans-European Transport Networks)
TIK	Technologie informacyjne i komunikacyjne
UE	Unia Europejska
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

2. Informacje ogólne

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Jeleniogorskiej jest dokumentem stanowiącym podstawę wdrażania alokacji dedykowanej dla 18 gmin tworzących ZIT AJ¹. Stanowiła podstawę wynikającą z Art. 30 Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2018 poz. 1431 z późn. zm.) funkcjonowania ZIT i podlega opiniowaniu przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego oraz Instytucję Zarządzającą RPO WD 2014-2020 tj. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Ale co najistotniejsze dla obszaru wsparcia ZIT AJ, definiuje deficyty, potrzeby i największe wyzwania gmin Porozumienia.

Celem głównym wskazanym w Strategii ZIT Aglomeracji Jeleniogorskiej jest "Integracja obszaru AJ w spójny organizm wzmacniający swoją konkurencyjność poprzez rozwój dostępności komunikacyjnej i innowacyjnej przedsiębiorczości oraz potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego dla poprawy życia mieszkańców"

Biorąc pod uwagę powyższe założenie w Strategii ZIT AJ zidentyfikowano 4 wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- konkurencyjna i innowacyjna gospodarka AJ;
- zintegrowany obszar AJ;
- infrastruktura społeczności AJ;
- aktywna społeczność AJ.

W ramach tak sformułowanych priorytetów określono działania mające na celu ich realizację. Biorąc pod uwagę powyższe założenia stworzono strukturę układu celu strategicznego ZIT AJ, celów szczegółowych ZIT AJ, priorytetów ZIT AJ i działań ZIT AJ niezbędnych dla ich wdrażania. Działania powiązane są odpowiednio z Priorytetami Inwestycyjnymi w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 stanowiąc źródło finansowania planowanych do realizacji projektów.

W oparciu o zapisy *Porozumienia w sprawie powierzenia zadań w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014–2020*

---

¹ ZIT AJ został utworzony na podstawie *Porozumienia z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie powierzenia Miastu Jelenia Góra zarządzania Zintegrowanymi Inwestycjami Terytorialnymi Aglomeracji Jeleniogorskiej oraz zasad współpracy Stron Porozumienia przy programowaniu, wdrażaniu, finansowaniu, ewaluacji, bieżącej obsłudze i rozliczeniach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Jeleniogorskiej*, zmienionego dnia 15 lipca 2015r. Obszarem realizacji ZIT AJ jest obszar jednostek samorządu terytorialnego, które przystąpiły do Porozumienia w celu wspólnej realizacji ZIT, tj. 6 gmin miejskich – Karpacz, Kowary, Piechowice, Szklarska Poręba, Wojcieszów, Złotoryja, 5 gmin miejsko-wiejskich - Gryfów Śląski, Lubomierz, Mirsk, Wleń, Świerzawa, 6 gmin wiejskich - Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, Mysłakowice, Podgórzyn, Stara Kamienica, Pielgrzymka oraz miasto na prawach powiatu – Jelenia Góra.

przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego – Miastu Jelenia Góra jako Instytucji Pośredniczącej, ZIT AJ uzyskały dedykowaną obszarowi alokację w wysokości 113 375 000 EUR. Na podstawie aneksu do Porozumienia z dnia 29.05.2017 r. IP ZIT AJ przekazała część alokacji w zakresie Poddziałań 8.4.3, 9.1.3 i 9.2.3 do wdrażania przez DWUP, co miało skutki w pomniejszeniu ostatecznej alokacji. Podkreślić należy, że alokacja pozyskana na realizację projektów powiązana jest ze wskaźnikami produktu, rezultatu i strategicznymi, za realizację których ZIT AJ ponosi odpowiedzialność na podstawie Porozumienia zawartego z Zarządem Województwa Dolnośląskiego.

Poniżej, zachowując strukturę układu celu strategicznego ZIT AJ, celów szczegółowych ZIT AJ, priorytetów ZIT AJ i działań ZIT AJ przedstawione zostały efekty realizacji projektów finansowanych ze wsparciem z RPO WD 2014-2020 w ramach ZIT Aglomeracji Jeleniogórskiej. Dane przedstawione w raporcie ustalono na 31.12.2019 r. Ze względu na dokonywane realokacje pomiędzy Poddziałaniami w trakcie wdrażania Programu oraz przekazanie części alokacji z Poddziałań 8.4.3, 9.1.3 i 9.2.3 do wdrażania przez DWUP wartości alokacji w poszczególnych Poddziałaniach uległy zmianie w stosunku do podpisanego Porozumienia w 2015r. z Zarządem Województwa Dolnośląskiego. Dane prezentowane w tabeli w zakresie stopnia wykorzystania alokacji odnoszą się do alokacji wskazanych w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO WD 2014-2020 z dnia 30.12.2019 r.

3. Struktura układu celów ZIT AJ, Priorytetów ZIT AJ i Działań ZIT AJ.

Tabela 1. Struktura układu celów ZIT AJ. Priorytetów ZIT AJ i Działań ZIT AJ.

Cel strategiczny ZIT AJ	Cele szczegółowe ZIT AJ	Priorytety ZIT AJ	Działania ZIT AJ
"Integracja obszaru AJ w spójny organizm wzmacniający swoją konkurencyjność poprzez rozwój dostępności komunikacyjnej i innowacyjnej przedsiębiorczości oraz potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego dla poprawy życia mieszkańców"	Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe miejsca pracy w AJ	1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka AJ	1.1 Rozwój nowoczesnej struktury gospodarczej AJ 1.2. Popieranie działań związanych z innowacyjną gospodarką i wzmacnianiem kooperacji nauka-gospodarka
	Dogodna dostępność komunikacyjna i infrastrukturalna AJ	2. Zintegrowany obszar AJ	2 .1. Zapewnienie spójnego systemu komunikacyjnego AJ 2. 2. Zastąpienie samochodowej komunikacji indywidualnej zbiorową komunikacją autobusową i kolejową w silnie zurbanizowanych obszarach gmin należących do AJ 2. 3. Racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi AJ 2. 4. Racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej AJ 2. 5. Wzrost produkcji i wykorzystania energii odnawialnych na obszarze AJ 2. 6. Wspieranie rozwoju AJ w kontekście zapotrzebowania na energię i ciepło
	Atrakcyjna dla mieszkańców i przedsiębiorstw przestrzeń AJ	3. Infrastruktura społeczności AJ	3. 1. Poprawienie jakości życia mieszkańców AJ 3. 2. Zwiększenie konkurencyjności AJ jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku
	Aktywni zawodowo i społecznie mieszkańcy AJ	4. Aktywna społeczność AJ	4. 1.Zmniejszenie bezrobocia i zwiększenie zatrudnienia na terenach oddalonych od centrum AJ 4. 2.Pobudzanie aktywności i kreatywności społecznej na rzecz AJ

4. Priorytety ZIT AJ

4.1 Priorytet 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka AJ

4.1.1 DZIAŁANIE 1.1. Rozwój nowoczesnej struktury gospodarczej AJ oraz DZIAŁANIE 1.2. Wspieranie działań związanych z innowacyjną gospodarką i wzmocnieniem kooperacji nauka-gospodarka

Realizacja działań w powiązaniu z interwencją RPO WD 2014-2020:

PRIORYTET INWESTYCYJNY 1.3 Rozwój przedsiębiorczości²

Diagnoza sfery gospodarczej obszaru realizacji ZIT Aglomeracji Jeleniogórskiej wykazała szereg problemów związanych ze zbyt wolnym tempem rozwoju przedsiębiorczości w regionie oraz stosunkowo niskim stopniem innowacyjności przedsiębiorstw. Bariery rozwojowe zidentyfikowane w diagnozie dotyczyły m.in. słabo przygotowanej infrastruktury dla rozwoju przedsiębiorczości, braku zinstytucjonalizowanej współpracy w zakresie planowania i wdrażania działań prorozwojowych w AJ, braku dostępu do usług np. doradczych, o charakterze uzupełniającym podstawową działalność, a także brak tzw. „opiekunów” przedsiębiorczości – inkubatorów przedsiębiorczości. Jako inne czynniki oddziałujące negatywnie na gospodarkę regionu wskazano trudności niektórych przedsiębiorstw z przystosowaniem się do zmieniających się na rynku warunków oraz niską atrakcyjność inwestycyjną obszaru AJ. W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy ogłoszone zostały nabory w ramach Poddziałania 1.3.3. w trzech schematach: A. Przygotowanie terenów inwestycyjnych, B. Wsparcie infrastruktury przeznaczonej dla przedsiębiorców, C. Doradztwo dla MŚP.

W wyniku przeprowadzenia dwóch naborów wniosków o dofinansowanie projektów dla schematu A, dotacje na realizację projektów uzyskało 3 beneficjentów na przygotowanie terenów inwestycyjnych o łącznej powierzchni 14,33 ha. Są to: Gmina Mirsk na uzbrojenie działek o powierzchni 5,79 ha na rewitalizowanym obszarze przemysłowym „Skarbków”, Miasto Jelenia Góra - 5,14 ha w obrębie strefy przemysłowej i w rejonie ulicy Thebesiusa, oraz Gmina Gryfów Śląski - 3,40 ha w ramach Lokalnej Strefy Małej Przedsiębiorczości w Gryfowie Śląskim. Beneficjenci zaplanowali lokalizację łącznie 10 nowych inwestycji na przygotowanych terenach. Na dzień sporządzenia raportu przygotowanych zostało 9,19 ha terenów inwestycyjnych, a jeden projekt pozostawał w zaawansowanej fazie realizacji. łączna wartość środków przeznaczonych na rozwój obszarów inwestycyjnych w ramach wymienionych projektów wyniosła 11 047 690,14 PLN, z czego aż 8 126 543,31 PLN w formie dotacji UE.

Brak inkubatora przedsiębiorczości stanowi jeden z problemów rozwojowych w sferze gospodarczej zdiagnozowanych w Strategii ZIT AJ. Celem uzupełnienia regionalnej oferty IOB o dodatkowe narzędzia wsparcia rozwoju przedsiębiorców z sektora MŚP dostarczane przez inkubator

---

² PI 1.3 na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 1.3.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

przedsiębiorczości, ogłoszone zostały dwa nabory w schemacie B Wsparcie infrastruktury przeznaczonej dla przedsiębiorców. Spośród złożonych wniosków jeden projekt uzyskał dofinansowanie na utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej dla sektora MŚP w Złotorzy - budowę hali modułowej. Beneficjent – Gmina Miejska Złotorzyja, w ramach projektu zapewnia działania wspierające przedsiębiorców inwestujących na terenie Strefy. Oferowane wsparcie dotyczy etapów preinkubacji, inkubacji i akceleracji (fazy urynkowania) przedsiębiorstwa a zapewnione zostanie we współpracy z Instytucjami Otoczenia Biznesu, ośrodkami akademickimi, instytucjami finansowymi, funduszami pożyczkowymi i kapitałowymi, związkami pracodawców oraz stowarzyszeń zrzeszających przedsiębiorców. Projekt przyczynia się do realizacji wskaźnika *Liczba wspartych inkubatorów przedsiębiorczości* zaplanowanego w Strategii.

Typy projektów wdrażanych w ramach schematu C odpowiadały na szereg problemów opisanych w części diagnostycznej Strategii ZIT AJ związanych z brakiem know-how, wiedzy specjalistycznej, trudnościami w dotarciu do informacji niezbędnych dla rozwoju firm i braku dostępu do usług doradczych, o charakterze uzupełniającym podstawową działalność przedsiębiorców. W wyniku rozstrzygnięcia konkursu wybrano do dofinansowania dwa projekty obejmujące zasięgiem obszar całej Aglomeracji Jeleniogórskiej. Projekty realizowane w formule grantowej umożliwiły przedsiębiorcom skorzystanie z indywidualnie dopasowanego do potrzeb firmy doradztwa specjalistycznego w ramach grantów o wartości do 30 000 zł dla pojedynczego grantu i do 150 000 zł łącznego wsparcia dla poszczególnej firmy/grantobiorcy. Wsparcie oferowane w formie grantowej przedsiębiorcy mogli wykorzystać na doradztwo obejmujące pomoc m.in. w początkowej fazie rozwoju firmy (np. opracowanie biznesplanu, strategii rozwoju przedsiębiorstwa), w uzyskiwaniu i odnawianiu certyfikatów, we wdrażaniu systemów zarządzania jakością i zarządzania środowiskowego, wykorzystywaniu zaawansowanych technologii informatycznych w przedsiębiorstwie, jak również w formie doradztwa prawno-podatkowego związanego z rozwojem przedsiębiorstwa na rynku (wykraczającego poza bieżącą obsługę prawno-podatkową przedsiębiorstwa). Do grudnia 2019 r. ze wsparcia na doradztwo skorzystały 73 przedsiębiorstwa, natomiast planuje się, że do września 2020 r. z grantów skorzysta docelowo 108 podmiotów z sektora MŚP na obszarze ZIT AJ.

Cele założone w Strategii w odniesieniu do Poddziałania zostały osiągnięte, jednakże nie oznacza to zaspokojenia wszystkich potrzeb rozwojowych zgłaszanych przez podmioty gospodarcze aglomeracji. Pozostała niewykorzystana część alokacji dedykowanej Poddziałaniu 1.3.3 umożliwiła natomiast uruchomienie ostatniego, trzeciego naboru projektów połączonego dla schematów A i B, który został ogłoszony w grudniu 2019 r. z perspektywą wyłonienia beneficjentów w połowie 2020 roku.

Tabela 2. Postęp rzeczowo- finansowy - PI 1.3 Rozwój przedsiębiorczości:

Nabory nr: RPDS.01.03.03-IP.01-02-135/16, RPDS.01.03.03-IP.01-02-183/16, RPDS.01.03.03-IP.01-02-279/17					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs ³	Ilość projektów wybranych do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	7	6	6	-	6
Wartość całkowita	29 746 792,54	23 255 948,64	23 864 461,88	-	23 864 461,88
Dofinansowanie UE	20 898 470,21	16 646 116,56	16 476 009,66	-	16 476 009,66
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	62,05 %

Tabela 3. Postęp realizacji wskaźników - PI 1.3 Rozwój przedsiębiorczości:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Liczba wspartych inkubatorów przedsiębiorczości	P	szt.	0	1	1	0	0,00%
Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych ⁴	P	ha	0	13	14,33	9,19	70,69%
Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	RB	przedsiębiorstwa	5	21	114	73	347,62%
Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4)	RB	przedsiębiorstwa	5	21	117	76	361,90%
Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	RB	przedsiębiorstwa	0	3	10	3	100,00%
Liczba podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność na przygotowanych terenach inwestycyjnych	RS	przedsiębiorstwa	0	3	0	0	0,00%

³ Dane dotyczą wszystkich złożonych wniosków o dofinansowanie w ramach ogłoszonych naborów.

⁴ Nazwa wskaźnika wg Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych 2014-2020 – EFRR, FS: Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych [ha]

4.2. Priorytet 2. Zintegrowany obszar AJ

4.2.1. DZIAŁANIE 2.1. Zapewnienie spójnego systemu komunikacyjnego AJ

Realizacja działania w powiązaniu z interwencją RPO WD 2014-2020:

PRIORYTET INWESTYCYJNY 5.1 Drogowa dostępność transportowa⁵

Analiza dostępności Aglomeracji Jeleniogórskiej w ramach sieci połączeń drogowych: regionalnej, ogólnokrajowej i europejskiej sieci komunikacyjnej dokonana w Strategii ZIT AJ wykazała problem ograniczonej mobilności w układzie międzyregionalnym i wewnątrzregionalnym. Jako kluczowy element poprawy drogowej dostępności Jeleniej Góry wskazano skomunikowanie Aglomeracji Jeleniogórskiej z budowaną w ramach sieci TEN-T drogą ekspresową S3. Kontynuacja budowy południowej obwodnicy Jeleniej Góry (etap II), wyprowadzającej ruch samochodowy z centrum Aglomeracji w kierunku północnym, w stronę drogi S3 stanowiła projekt o znaczeniu strategicznym zidentyfikowany w Strategii ZIT AJ do realizacji w trybie pozakonkursowym. Budowa kolejnego odcinka obwodnicy Jeleniej Góry umożliwić miała ponadto wyprowadzenie nadmiernego ruchu tranzytowego z obszarów zabudowanych (poza dzielnicę Maciejowa) i uczynić transport drogowy w Aglomeracji efektywniejszym, bezpieczniejszym i bardziej przyjaznym dla środowiska.

W ramach inwestycji zrealizowanej przez Miasto Jelenia Góra wybudowano 5,29 km drogi o klasie drogi głównej ruchu przyspieszonego, o dwóch pasach ruchu w przekroju 2+1 i nośności nawierzchni 115 kN/oś. Wybudowano również ciągi pieszo - rowerowe i chodniki, mur oporowy (146 m), dwa mosty jednoprzęsłowe, dziewiętnaście nowych przepustów, w tym 6 przepustów przystosowanych do migracji płazów i zwierząt, a także kanalizację deszczową. Ponadto przebudowano odcinki dróg łączących się z nowym odcinkiem obwodnicy: ul. Wrocławską (0,23 km), ul. Dzierżonia (0,38 km) i ul. Trzczińską (0,14 km) wraz ze skrzyżowaniami (w tym dwa skrzyżowania w ruchu okrężnym). Wybudowano przejazd gospodarczy w ciągu drogi przeciwpożarowej (1,87 km) i drogi gospodarcze z mijankami (4,34 km), a także zjazdy indywidualne na posesje prywatne i publiczne. W ciągu wybudowanych dróg posadowiono nowe aluminiowe słupy oświetleniowe.

Budowa drogi poprawiła przepustowość połączeń komunikacyjnych w mieście, wpłynęła na zmniejszenie ruchu a w konsekwencji emisji spalin i hałasu na obszarze gęstego zaludnienia. Ponadto realizacja projektu znacznie poprawiła stan bezpieczeństwa na drogach w terenie zabudowanym północnej części Jeleniej Góry. Projekt wpłynął tym samym na poprawę warunków życia mieszkańców i komfort uczestników ruchu drogowego, a poprzez wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miasta ułatwił

---

⁵ PI 5.1 na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 5.1.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

przedsiębiorcom transport towarów a turystom szybki, płynny i bezkolizyjny dojazd do miejscowości turystycznych oraz do granicy państwa. Obwodnica wytyczona w nowym przebiegu omija gęsto zaludnioną dzielnicę o zwartej zabudowie i zapewnia bezpieczny dojazd do centrum Kotliny Jeleniogórskiej, eliminując „wąskie gardło” w sieci transportowej, tym samym zabezpieczając Aglomerację przed ryzykiem odcięcia komunikacyjnego od reszty kraju w przypadku klęski żywiołowej np. zerwania mostu na potoku Radomierka podczas powodzi, co historycznie miało miejsce.

W oparciu o zapisy umowy o dofinansowanie projektu jak również na podstawie bieżącego monitoringu realizacji przedsięwzięcia należy uznać wskaźnik produktu dla PI 5.1 za osiągnięty. Dane podane w tabeli odnoszą się do informacji z systemu SL2014 na dzień 31.12.2019 r., gdzie w związku z procedurą rozliczania projektu wskaźnik produktu miał wpisaną wartość zero, mimo faktycznego oddania drogi do użytku.

Wartość całkowita projektu wyniosła ostatecznie 56 185 877,80 zł, a wartość dofinansowania odpowiednio: ze środków EFRR 43 083 517,54 zł, ze środków budżetu państwa 3 453 194,74 zł.

Tabela 4. Postęp rzeczowo- finansowy - PI 5.1 Drogowa dostępność transportowa:

Nabór nr: RPDS.05.01.03-IZ.00-02-187/16;					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na wezwanie IZ ⁶	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	1	1	1	-	1
Wartość	69 177 863,23	69 177 863,23	56 185 877,80	-	56 185 877,80
Dofinansowanie ogółem	42 238 272,14	42 238 272,14	46 536 712,28	-	46 536 712,28
w tym dofinansowanie UE	42 238 272,14	42 238 272,14	43 083 517,54	-	43 083 517,54
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	101,21%

Tabela 5. Postęp realizacji wskaźników - PI 5.1 Drogowa dostępność transportowa:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Całkowita długość nowych dróg (CI 13)	P	km	0	5,29	5,29	0	0,00%
Skrócenie czasu przejazdu mierzonego od granic AJ na terenie gminy Janowice Wielkie do przejścia granicznego w Jakuszycach	RB/RS	min.	52	47	47	0	0,00%

⁶ Tryb pozakonkursowy

4.2.2. DZIAŁANIE 2.2. Zastąpienie samochodowej komunikacji indywidualnej zbiorową komunikacją autobusową i kolejową w silnie zurbanizowanych obszarach gmin należących do AJ

Realizacja działania w powiązaniu z interwencją RPO WD 2014-2020:

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3.4 Wdrażanie strategii niskoemisyjnych⁷

Diagnoza w Strategii ZIT AJ na lata 2014--2023 opisuje szereg negatywnych zjawisk spowodowanych dominacją indywidualnego transportu samochodowego oraz tranzytu. Do głównych problemów należą: wysoka emisja hałasu, emisja zanieczyszczeń powietrza, drgania i wibracje mające wpływ na korozję i niszczenie budynków.

Jednym ze środków zaradczych wobec wymienionych problemów jest zastąpienie indywidualnej komunikacji samochodowej komunikacją zbiorową autobusową i kolejową.

W Koncepcji rozwoju transportu miejskiego obszaru Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Jeleniogórskiej - załącznik nr 2 do Strategii ZIT AJ - zdefiniowane zostały pozostałe potrzeby dotyczące rozwoju i usprawnienia transportu miejskiego, takie jak dalsza rozbudowa centrum przesiadkowego, integracja rozproszonych dróg rowerowych, wprowadzenie ułatwień dla pojazdów transportu zbiorowego (np. buspasy), wdrożenie ITS celem upłynnienia ruchu na kluczowych skrzyżowaniach w obrębie centrów miast w połączeniu z buspasami i priorytetem dla komunikacji miejskiej.

Realizowane projekty powinny służyć szerszemu wykorzystaniu efektywnego transportu publicznego i niezmotoryzowanego transportu indywidualnego, przyczyniać się do zmniejszenia wykorzystania samochodów osobowych, zapewnić lepszą integrację gałęzi transportu, a także zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza, hałasu oraz poprawić bezpieczeństwo ruchu drogowego.

W wyniku dwóch przeprowadzonych konkursów wyłoniono 3 projekty do dofinansowania.

Celem projektu realizowanego przez Miejski Zakład Komunikacyjny sp. z o.o. w Jeleniej Górze jest poprawa jakości komunikacji publicznej na obszarze Aglomeracji Jeleniogórskiej. W ramach projektu zakupionych zostało 18 niskopodłogowych pojazdów, zamontowanych 13 stacjonarnych automatów do sprzedaży biletów, postawiono 4 tablice systemu informacji pasażerskiej, a także zakupiono system monitoringu wizyjnego w autobusach oraz miejsc postojowych. Dodatkowo tabor będzie mógł przewozić rowery. Łączna wartość projektu to 29 061 457,30 zł w tym 18 952 727,97 zł dotacji ze środków UE.

---

⁷ PI 3.4 na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 3.4.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

Przedmiotem partnerskiego projektu, realizowanego wspólnie przez Miasto Jelenia Góra – lidera projektu oraz Gminę Stara Kamienica i Karkonoski Park Narodowy- jest wdrożenie rozwiązań niskoemisyjnych na terenie AJ poprzez inwestycje ograniczające indywidualny ruch zmotoryzowany. Dodatkowym elementem służącym pośrednio zmniejszeniu emisji jest wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne. W ramach inwestycji w Jeleniej Górze wybudowane zostaną nowe drogi dla rowerów. Rozbudowany zostanie również węzeł przesiadkowy MZK i PKP przy głównym dworcu kolejowym w Jeleniej Górze poprzez budowę parkingu P&R przy ul. Krakowskiej. Powstaną także dwa nowe węzły przesiadkowe: w Sobieszowie i na Osiedlu Orle. W ramach projektu wybudowano i oddano już do użytku nowe skrzyżowanie w ruchu okrężnym Trasa Czeska – Lubańska – Goduszyńska, na którym nadany zostanie priorytet komunikacji publicznej umożliwiający utworzenie ekspresowego połączenia MZK między południową i północną częścią miasta. Połączenie takie może zmniejszyć indywidualny ruch zmotoryzowany w ścisłym centrum miasta. W trakcie realizacji pozostaje przebudowa ulicy Krakowskiej wyprowadzającej ruch zmotoryzowany z centrum na obwodnicę miasta (w tym ciąg pieszo-rowerowy oraz buspas), montaż i wdrożenie systemu sterowania ruchem ITS oraz montaż energooszczędnego oświetlenia na głównych arteriach komunikacyjnych miasta. Na obszarze gminy Stara Kamienica powstaje droga rowerowa Rybnica–Wojcieszycze-Kromnów, natomiast Karkonoski Park Narodowy wybuduje parking P&R przy węźle przesiadkowym przy ul. Cieplickiej w Sobieszowie. Łączna długość wybudowanych lub wytyczonych dróg rowerowych wyniesie 19,37 km. Efekt środowiskowy to szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych o 704,91 tCO². Łączna wartość projektu to 35 131 336 zł w tym 27 782 897 zł dotacji ze środków UE.

Trzeci realizowany projekt w ramach Poddziałania 3.4.3 dotyczy rozbudowy śródmiejskich dróg rowerowych na terenie miasta Złotoryja połączonych w integralny sposób z pętlą autobusową, przystankami komunikacji zbiorowej, parkingami P&R i B&R oraz siecią dróg miejskich. W ramach projektu zaplanowano 9 parkingów rowerowych, zapewniających obsługę ważniejszych obiektów funkcjonalnych w ramach 9,37 km projektowanej trasy. Dwa z tych parkingów zlokalizowane będą w ramach zintegrowanych centrów przesiadkowych na obrzeżach centrum miasta – w ramach kluczowych węzłów komunikacyjnych, w których obrębie zostanie zapewnionych 86 miejsc dla rowerów i 22 miejsca dla samochodów (B&R i P&R). Łączna wartość projektu to 2 694 345 zł w tym 2 290 193 zł dotacji ze środków UE.

Wszystkie przedsięwzięcia realizowane w zakresie niskoemisyjnego transportu publicznego wynikają z Planów Gospodarki Niskoemisyjnej poszczególnych gmin, związanych z mobilnością miejską.

Na podstawie zawartych umów o dofinansowanie projektów oraz monitoringu ich realizacji osiągnięcie wskaźników dla PI 3.4 uznać można za niezagrażone.

Tabela 6. Postęp rzeczowo- finansowy - PI 3.4 Wdrażanie strategii niskoemisyjnych:

Nabory nr: RPDS.03.04.03-IZ.00-02-130/16, RPDS.03.04.03-IZ.00-02-255/17					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	3	3	3	-	3
Wartość całkowita	61 675 272,69	61 675 272,69	66 887 139,61	-	66 887 139,61
Dofinansowanie UE	46 422 672,45	46 422 672,45	49 025 818,79	-	49 025 818,79
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	91,13%

Tabela 7. Postęp realizacji wskaźników - PI 3.4 Wdrażanie strategii niskoemisyjnych:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	RB	tony równoważnika CO2	0	155	916,72	0	0,00%
Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	P	szt.	4	12	20	18	150,00%
Długość wspartej infrastruktury rowerowej	P	km	5	14	28,74	1,3	9,29%
Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź” -	P	szt.	0	2	4	0	0,00%
(PI 3.4) Średnioroczne stężenie pyłu PM10 w AJ (wartość wskaźnika oszacowana na podstawie pomiarów dla stacji Jelenia Góra Cervi)	RB/RS	µg/m3	42	39	0	0	0,00%

PRIORYTET INWESTYCYJNY 5.2 System transportu kolejowego⁸

Diagnoza obszaru Aglomeracji Jeleniogórskiej w Strategii na lata 2014-2023 wskazuje problemy generowane przez nieodpowiednio rozwinięty system transportowy Aglomeracji, z których najważniejsze

⁸ PI 5.2 na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 5.2.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

to: zanieczyszczenia powietrza spowodowane emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz niedogodności związane z nadmiernym ruchem tranzytowym przebiegającym przez centrum Jeleniej Góry, główny ośrodek miejski Aglomeracji. Diagnoza wskazała ograniczenie indywidualnego transportu samochodowego na rzecz komunikacji zbiorowej autobusowej i kolejowej jako jedno z rozwiązań przyczyniających się w perspektywie długoterminowej do poprawy warunków środowiskowych dzięki zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych, hałasu a także obniżenie poziomu drgań i wibracji pochodzących od komunikacji samochodowej. Jelenia Góra została zdiagnozowana jako miasto posiadające dostęp do czynnej sieci kolejowej w układzie linii kolejowych i z lokalizacją istniejących stacji umożliwiającą wykorzystanie potencjału połączeń kolejowych w transporcie zbiorowym w obszarze Aglomeracji (Miasto Jelenia Góra i Powiat Jeleniogórski). Jednocześnie stan infrastruktury kolejowej na obszarze Aglomeracji został oceniony w Strategii jako niezadowalający. Bariere efektywnego wykorzystania infrastruktury kolejowej w przejazdach aglomeracyjnych stanowiła na obszarze Jeleniej Góry niekorzystna lokalizacja niektórych stacji kolejowych lub też brak przystanków kolejowych w rejonach szczególnych potrzeb transportowych (obszary gęsto zaludnione, koncentracji przemysłu, usług i instytucji publicznych).

Odpowiedzią na to wyzwanie był projekt realizowany w trybie pozakonkursowym o nazwie: *Budowa przystanków kolejowych w ciągu linii kolejowej Wrocław – Jelenia Góra nr 274 i 311 / Kolei Aglomeracyjnej*. Wnioskodawcą projektu były PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. - z mocy prawa jedyny zarządca infrastruktury kolejowej objętej wsparciem a także jej użytkownik wieczysty.

W ramach przedsięwzięcia wybudowano dwa nowe przystanki w ciągu linii kolejowej nr 274 i 311:

- „Jelenia Góra Przemysłowa” w rejonie strefy przemysłowej, gdzie zlokalizowana jest największa ilość średnich i dużych zakładów pracy na obszarze ZIT AJ (jeden peron jednokrawędziowy o długości 150 m).

- „Jelenia Góra Zabobrze” w rejonie największego osiedla mieszkaniowego na obszarze ZIT AJ (dwa perony jednokrawędziowe o długości 150 m),
oraz zmodernizowano dwa istniejące przystanki „Jelenia Góra Cieplice” (jeden peron jednokrawędziowy o długości 150 m) i „Jelenia Góra Sobieszów” (dwa perony jednokrawędziowe o długości 150 m) przesuując perony bliżej centralnych części obu dzielnic miasta, celem lepszego ich skomunikowania z przystankami autobusowej komunikacji miejskiej i międzymiastowej, Uzdrowiskiem Cieplice, oraz obszarami gęstej zabudowy mieszkalnej i handlowo-usługowej.

Lokalizacja nowych oraz relokacja istniejących przystanków pozwoli na lepsze wykorzystanie potencjału infrastruktury kolejowej do obsługi przewozów pasażerskich w mieście, a tym samym skrócenie czasów podróży w niektórych relacjach wewnątrzmiastowych wymagających uprzednio łączenia transportu kolejowego z autobusowym lub korzystania z dłuższych przejazdów komunikacją

samochodową przez centrum miasta. Wszystkie perony na przystankach objętych wsparciem w ramach projektu zostały przystosowane do potrzeb podróżnych z niepełnosprawnościami. Przystanki zostały wyposażone w ławki, wiaty, stojaki na rowery, czytelne oznakowanie i gabloty informacyjne oraz kosze na śmieci do segregacji odpadów. Na peronach zamontowano ekonomiczne, energooszczędne oświetlenie ledowe z automatyczną regulacją dostosowaną do światła dziennego. Dla bezpieczeństwa podróżnych zostały zamontowane urządzenia rogatkowe i monitoring. W rejonie nowych przystanków przebudowana została infrastruktura torowa, zamontowano 3 nowe rozjazdy i zmodernizowano sieć trakcyjną, a także przygotowano urządzenia sterowania ruchem dla zapewniania sprawnego i bezpiecznego przejazdu pociągów.

Okres realizacji projektu obejmuje czas od lutego 2017 do sierpnia 2020, przy czym przystanki kolejowe „Jelenia Góra Cieplice” i „Jelenia Góra Sobieszów” zostały udostępnione pasażerom już w maju 2019 roku, natomiast przystanki nowo wybudowane zostały otwarte dla ruchu pasażerskiego 15 grudnia 2019 r.

Tabela 8. Postęp rzeczowo- finansowy - PI 5.2 System transportu kolejowego:

Nabór nr: RPDS.05.02.03-IZ.00-02-247/17;					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na wezwanie ⁹	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	1	1	1	-	1
Wartość całkowita	18 341 036,46	18 341 036,46	22 873 080,00	-	22 873 080,00
Dofinansowanie UE	12 641 125,00	12 641 125,00	15 773 025,00	-	15 773 025,00
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	101,08%

Tabela 9. Postęp realizacji wskaźników - PI 5.2 System transportu kolejowego:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Liczba wspartych osobowych przystanków kolejowych	P	km	0	4	4	2	50,00%
Zwiększenie ilości przystanków (nowych/zmodernizowanych)	RB/RS	min.	6	10	0	0	0,00%

⁹ Tryb pozakonkursowy

4.2.3. DZIAŁANIE 2.3. Racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi AJ

Realizacja działania w powiązaniu z interwencją RPO WD 2014-2020:

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.1 Gospodarka odpadami

Diagnoza zawarta w Strategii, przeprowadzona na potrzeby identyfikacji niezbędnych działań w zakresie gospodarki odpadami na obszarze ZIT Aglomeracji Jeleniogórskiej wskazała potrzebę rekultywacji składowisk odpadów na terenie gmin AJ jako najistotniejsze wyzwanie w tej materii. Racjonalizację gospodarki odpadami określono jako jedno z zadań priorytetowych, gdyż skala emisji odpadów komunalnych wymusza stworzenie kompleksowej strategii w tym zakresie.

Interwencje przewidziane w Działaniu 2.3 Strategii ZIT AJ sprzyjają realizacji powyższych założeń a także sprzyjają wypełnianiu zobowiązań wynikających z prawa unijnego. Jak wskazano w Strategii ZIT AJ działania związane z gospodarką odpadami są realizowane w ramach RPO WD 2014-2020 na poziomie konkursów horyzontalnych. Od początku wdrażania RPO WD 2014-2020 IZ ogłosiła 3 konkursy o charakterze horyzontalnym, do których aplikować mogli również wnioskodawcy z obszaru ZIT Aglomeracji Jeleniogórskiej. Niestety, wobec postawionej do dyspozycji łącznej alokacji przekraczającej 38 mln EUR i 3 ogłoszonych konkursów, ani jeden wnioskodawca z obszaru ZIT AJ nie złożył wniosku o dofinansowanie zadań z zakresu gospodarki odpadami.

Założone do realizacji wsparcie zakładów zagospodarowania odpadami nie odbędzie się środkami RPO WD w tej perspektywie finansowej UE. Analiza wskaźnika dotyczącego ilości zebranych zmieszanych odpadów komunalnych w ciągu roku z gospodarstw domowych pokazuje niestety tendencję odwrotną do zakładanej. Na koniec 2018r. *Ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych w ciągu roku z gospodarstw domowych* osiągnęła wartość 40 168,96 ton. Podkreślić należy, iż tendencja ta ma miejsce mimo wprowadzenia nowelizacji przepisów ustawy o odpadach (Dz.U. z 2019 r., poz. 701), które między innymi miały na celu zwiększenie masy odzyskiwanych surowców wtórnych. Nowy system gospodarki odpadami nastawiony jest na selektywną zbiórkę odpadów u „źródła”, czyli w miejscu powstania, np. w gospodarstwie domowym. Jednostki samorządu terytorialnego AJ stworzyły i zatwierdziły w tym celu stosowne uchwały i wdrażają system segregowania odpadów i umieszczania ich w osobnych pojemnikach. Gminy, które stały się właścicielem odpadów wytwarzanych przez mieszkańców i to na nich spoczywa obowiązek zorganizowania sprawnego i szczelnego systemu gospodarki odpadami, wprowadzając zróżnicowane taryfy opłat za zbiórkę odpadów selektywnych i zmieszanych motywują do segregacji odpadów. Analiza efektów jednak nie ukazuje trendów pozytywnych. Nowelizacja ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U.2019 r., poz. 2010 t.j.), obowiązująca od 1 stycznia 2020 r. nakładająca na właścicieli nieruchomości obowiązek zbierania w sposób selektywny powstałych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych zgodnie z wymaganiami określonymi w

regulaminie oraz sposobem określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 4a ust. 1 ustawy może stać się pozytywnym impulsem w realizacji zakładanych efektów. W konsekwencji tej nowelizacji zakłada się, że analiza wskaźnika na rok 2023 jako wartości docelowej wskaże na odwrócenie negatywnego trendu. Isotny jest ponadto jeszcze jeden aspekt w zakresie gospodarki odpadami a mianowicie podjęcie działań zmierzających do rekultywacji składowisk odpadów na terenie gmin AJ. W tym zakresie wnioskodawcy również nie skorzystali z możliwości pozyskania wsparcia z RPO WD. Zadania te będą więc realizowane ze środków własnych lub innych dostępnych źródeł funduszy pomocowych.

Tabela 10. Postęp realizacji wskaźników - PI 4.1 Gospodarka odpadami:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów	P	szt.	0	2	0	0	0
Ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych w ciągu roku z gospodarstw domowych	RB/RS	tony	37126,8	36126,8	0	0	0

4.2.4. DZIAŁANIE 2.4. Racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej AJ

Realizacja działania w powiązaniu z interwencją RPO WD 2014-2020:

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.2 Gospodarka wodno-ściekowa¹⁰

Zgodnie z danymi przytoczonymi w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Jeleniogórskiej za rok 2013 około 31 % mieszkańców AJ była pozbawiona dostępu do sieci wodociągowej, a więcej niż połowa gospodarstw nie ma dostępu do sieci kanalizacyjnej. Niedostatecznie

¹⁰ PI 4.2 na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 4.2.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

rozwinięta sieć infrastruktury wodno – kanalizacyjnej negatywnie wpływa na środowisko naturalne oraz efektywność wykorzystania zasobów wodnych, co wiąże się z obniżeniem jakości życia mieszkańców AJ.

W odpowiedzi na wyżej wymienione problemy w ramach Poddziałania 4.2.3 Gospodarka wodno-ściekowa – ZIT Aglomeracji Jeleniogórskiej przeprowadzono konkurs, w wyniku którego zawarto 3 umowy o dofinansowanie.

W ramach realizacji projektu *Modernizacja oczyszczalni ścieków w Gryfowie Śląskim* przeprowadzono modernizację i rozbudowę miejskiej oczyszczalni ścieków w Gryfowie Śląskim. Przedsięwzięcie obejmowało zarówno teren oczyszczalni ścieków jak i przepompowni głównej oraz składało się dwóch części:

- części osadowej, w ramach której przeprowadzono m.in. prace związane z otwartą komorą fermentacji, magazynem osadu odwodnionego, laguną osadową, przebudową oświetlenia terenu.
- części ściekowej, w ramach której przeprowadzono m.in. rozbudowę budynku sitopiaskownika, zmodernizowano budynek socjalno – techniczny, budynek dmuchaw, reaktor biologiczny, przepompownię główną. Dzięki realizacji projektu o 9 528 RLM (równoważna liczba mieszkańców) zwiększy się liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków, co przyczyni się do polepszenia warunków bytowych mieszkańców i poprawy stanu środowiska naturalnego.

W gminie Mirsk zrealizowano projekt pn. *Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej ze stacją Uzdatniania Wody w Giebułtowie*. Celem projektu było uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w zakresie dostawy wody pitnej, oczyszczania ścieków i poprawy stanu środowiska. W ramach projektu przeprowadzono budowę kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej oraz budowę Stacji Uzdatniania Wody (SUW). Sieć wodociągowa została doprowadzona do 47 posesji, a kanalizacja sanitarne do 241 posesji na terenie Gminy Mirsk. W ramach projektu została również wybudowana Stacja Uzdatniania Wody w Giebułtowie. Realizacja projektu zapewni dostawę wody dla części mieszkańców wsi Giebułtów oraz zapewni dostawę wody dla miasta Mirsk.

Kolejnym projektem realizowanym w ramach Poddziałania 4.2.3 był projekt pn. *Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami dla miejscowości Stara Kraśnica, Dobków* realizowany przez Gminę Świerzawa. W ramach wyżej wymienionego zadania wybudowano sieć grawitacyjno-ciśnieniową kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w miejscowości Dobków i Stara Kraśnica.

Dzięki realizacji opisanych wyżej przedsięwzięć na terenie AJ przybędzie 27,24 km sieci kanalizacji sanitarnej, zwiększy się liczba osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków o 10 890 RLM oraz 188 osób będzie miało możliwość korzystania z ulepszonego zaopatrzenia w wodę.

Odnotowano zagrożenie wynikające z niskiego stopnia realizacji wskaźnika *Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego zaopatrzenia w wodę*, którego wartość według umów wynosi 188 osób, wobec planowanej do osiągnięcia wartości 509 osób.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania oraz w odpowiedzi na otrzymywane od gmin z terenu Aglomeracji Jeleniogórskiej informacje dotyczące potrzeby organizacji kolejnego konkursu z zakresu gospodarki wodno – ściekowej, ogłoszony został kolejny konkurs w ramach PI 4.2 Gospodarka wodno-ściekowa – ZIT Aglomeracji Jeleniogórskiej, na który przeznaczono na niego kwotę 2 228 387 EUR, tj. 9 762 341 PLN.

Tabela 11. Postęp rzeczowo- finansowy - PI 4.2 Gospodarka wodno-ściekowa:

Nabór nr: RPDS.04.02.03-IZ.00-02-124/16					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	5	5	4	1	3
Wartość całkowita	38 280 441,88	64 417 274,29	50 822 470,85	8 843 104,31	41 979 366,54
Dofinansowanie UE	28 001 416,46	40 170 942,12	33 140 328,74	3 443 778,02	29 696 550,72
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	75,47 %

Tabela 12. Postęp realizacji wskaźników - PI 4.2 Gospodarka wodno-ściekowa:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Długość sieci kanalizacji sanitarnej	P	km	6	20	27,24	23,16	115,8 %
Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków (CI 19)	RB/RS	równoważna liczba mieszkańców	0	1 174	10 890	398	33,90 %
Liczba dodatkowych osób korzystających z	RB/RS	osoby	0	509	188	0	0 %

ulepszono zaopatrzenia w wodę (CI 18)							
---	--	--	--	--	--	--	--

4.2.5. DZIAŁANIE 2.5. Wzrost produkcji i wykorzystania energii odnawialnych na obszarze AJ

Wychodząc naprzeciw wskazanym w Strategii wyzwaniom w zakresie wykorzystania energii odnawialnych na obszarze AJ, mając również na względzie pewne ograniczenia lokalizacyjne, logistyczne i inwestycyjne, gminy z obszaru AJ podjęły współpracę celem pozyskania środków dostępnych w ramach RPO WD 2014-2020 w Działaniu 3.1 Produkcja i dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych. Odpowiedzią na poszukiwanie możliwości rozwiązań, aby problemy obszaru funkcjonalnego AJ mogły być rozwiązywane dzięki koordynacji współpracy logistycznej i inwestycyjnej przy lokalizacji inwestycji w kilku wybranych gminach, stały się powołane z udziałem gmin AJ klastry energii odnawialnej. Gminy zainteresowane pozyskaniem dofinansowania na inwestycje związane z energią odnawialną nawiązały współpracę z firmą Polski Solar Holding, z którą podpisały porozumienia w zakresie inwestowania w odnawialne źródła energii w ramach utworzonych klastrów. Finalnie powstały 4 klastry energii odnawialnej z udziałem gmin z obszaru AJ:

- Klaster Energii Odnawialnej Ziemi Łużyckiej we współpracy z firmą Polski Solar Holding oraz z udziałem gminy z obszaru AJ: Gryfów Śląski;
- Izerski Klaster Energii Odnawialnej we współpracy z firmą Polski Solar Holding oraz z udziałem gmin z obszaru AJ: Mirsk, Wleń, Lubomierz i Stara Kamienica;
- Jeleniogórski Klaster Odnawialnych Źródeł Energii we współpracy z firmą Polski Solar Holding oraz z udziałem Miasta Jelenia Góra;
- Karkonoski Klaster Energii z udziałem gmin z obszaru AJ: Karpacz, Kowary, Mysłakowice, Podgórzyn, Szklarska Poręba, Piechowice, Jeżów Sudecki, Janowice Wielkie – poza współpracą z firmą Polski Solar Holding.

Dostępna w Działaniu 3.1 RPO WD 2014-2020 alokacja niemal 124,8 mln PLN rozdysponowywana była w formie naborów wniosków w ramach konkursów horyzontalnych, poza instrumentem ZIT AJ. Wnioski aplikacyjne złożyły następujące podmioty: Polski Solar S.A. na projekt pn. *Budowa elektrowni fotowoltaicznej przez Polski Solar S. A. na terenie Miasta Jelenia Góra*, trzykrotnie Gmina Stara Kamienica – raz samodzielnie i dwukrotnie poprzez firmę Stara Kamienica Polski Solar Energetyka Odnawialna Sp. z o.o., dwukrotnie Gmina Wleń – raz samodzielnie a raz poprzez firmę Wleń Polski Solar Energetyka Odnawialna sp. z o.o., Gmina Lubomierz poprzez firmę Lubomierz PS Energetyka Odnawialna Sp. z o. o. oraz samodzielnie gminy: Złotoryja, Pielgrzymka, Mirsk, Świerzawa, Piechowice. W wyniku

przeprowadzonych konkursów dofinansowanie o łącznej wartości przekraczającej 7,6 mln PLN otrzymały: Gmina Stara Kamienica na projekt pn. *Budowa mikroinstalacji fotowoltaicznych na terenie Gminy Stara Kamienica*, Gmina Wleń na projekt pn. *Budowa małych instalacji fotowoltaicznych na terenie Gminy Wleń*, Stara Kamienica Polski Solar Energetyka Odnawialna Sp. z o.o. na projekt pn. *Projekt grantowy - wsparcie produkcji energii ze źródeł odnawialnych w gminie Stara Kamienica* oraz Stara Kamienica Polski Solar Energetyka Odnawialna Sp. z o.o. na projekt pn. *Budowa małych instalacji fotowoltaicznych przez Stara Kamienica Polski Solar Energetyka Odnawialna Sp. z o. o. na terenie Gminy Stara Kamienica*.

Skala zainteresowania gmin AJ możliwościami produkcji i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych pokazuje, jak duże jest zapotrzebowanie na tego typu rozwiązania a także wskazuje kierunek działań samorządów na przyszłe lata, obejmujący między innym poszukiwanie źródeł finansowania inwestycji w OZE czy to z RPO WD w przyszłej perspektywie, czy z innych źródeł.

4.2.6. DZIAŁANIE 2.6. Wspieranie rozwoju AJ w kontekście zapotrzebowania na energię i ciepło

Realizacja działania w powiązaniu z interwencją RPO WD 2014-2020:

PRIORYTET INWESTYCYJNY 3.3 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym¹¹

Nieodpowiednia jakość powietrza, w którym okresowo pojawiają się ponadnormatywne stany zanieczyszczeń, to jeden z istotnych problemów rozwojowych Aglomeracji Jeleniogórskiej oddziałujący negatywnie w sposób bezpośredni i pośredni na bezpieczeństwo i jakość życia mieszkańców, a także na gospodarkę oraz stan infrastruktury, w tym budynków mieszkalnych. Diagnoza sfery środowiska naturalnego w Strategii ZIT AJ w odniesieniu do jakości powietrza wskazywała na pył zawieszony PM 10, jako główny czynnik szkodliwy występujący w nadmiernej ilości w atmosferze na obszarze ZIT AJ. Występujące okresowo problemy z przekroczeniami emisji gazów i pyłów spowodowane są emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz z systemów grzewczych, przy czym głównym źródłem przekroczeń dopuszczalnego poziomu zanieczyszczeń jest emisja kominowa z systemów grzewczych wymagających modernizacji. Charakterystyczne dla obszarów górskich i podgórskich ukształtowanie terenu oraz zjawisko inwersji temperatury zwiększają szkodliwość emisji poprzez kumulację zanieczyszczeń, szczególnie w kotlinach stanowiących na tym obszarze tradycyjny obszar zamieszkania. Dodatkowym problemem jest występowanie zanieczyszczeń powyżej normy na obszarze uzdrowskim. W ramach analizy przyczyny powstawania zjawiska smogu spowodowanego przez niską emisję kominową, w diagnozie wskazano 4 najważniejsze czynniki: stosowanie w mieszkalnictwie komunalnym i indywidualnym niskosprawnych

---

¹¹ PI 3.3 na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 3.3.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

urządzeń grzewczych; spalanie złej jakości paliw energetycznych; zły stan techniczny urządzeń i instalacji kotłowych oraz nieprawidłową ich eksploatację.

Jako rozwiązanie umożliwiające poprawę jakości powietrza w AJ wskazano inwestycje w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej, wykorzystania OZE oraz modernizacji systemów grzewczych. W Strategii wskazano na liście nadrzędnych przedsięwzięć strategicznych ZIT AJ zestaw pojedynczych projektów na rzecz poprawy efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej obszaru AJ.

W ramach środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów wyłonionych w konkursach przeprowadzonych przez ZIT AJ w PI 3.3. podpisano umowy na realizację łącznie 35 projektów obejmujących modernizację energetyczną 114 budynków. W toku realizacji projektów rozwiązaniu uległa 1 umowa o dofinansowanie w związku z rezygnacją beneficjenta z dotacji. Problemy z pozyskaniem wykonawców robót, z którymi borykali się niemal wszyscy beneficjenci otrzymujący dotacje na budowę lub remont, powodowały często znaczny wzrost kosztów zaplanowanej inwestycji, jak również groźbę nieukończenia robót w terminie określonym umową, a co za tym idzie ryzyko ewentualnego zwrotu części lub całości wykorzystanej dotacji wraz z należnymi odsetkami. Mimo trudności na rynku wykonawców robót oraz wzrostu cen w sektorze remontowo-budowlanym, większość beneficjentów, zrealizowała projekty, które w chwili sporządzania raportu znajdowały się najczęściej na etapie rozliczania wykonanych prac i złożonych wniosków o płatność do Dolnośląskiej Instytucji Pośredniczącej.

Celem realizowanych projektów było zmniejszenie strat ciepła poprzez docieplenie budynków oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, a także zmniejszenie zużycia energii elektrycznej i ciepłej poprzez wymianę oświetlenia na energooszczędne oraz instalacje systemów zarządzania energią cieplną i elektryczną, z myślą o zmniejszeniu emisji CO² oraz pyłu PM10.

W wyniku przeprowadzenia naboru dla projektów związanych z kompleksową modernizacją energetyczną budynków użyteczności publicznej (typ A) udzielono dofinansowania 15 projektom, spośród których 14 zostało zrealizowanych. Realizacja projektów w typie A obejmowała elementy takie jak prace termomodernizacyjne, wymiana okien i drzwi, ocieplenie ścian zewnętrznych, dachów i stropodachów, instalacja systemów monitoringu i zarządzania energią cieplną i elektryczną, wymiana oświetlenia na energooszczędne, hydroizolacja pionowa, a dodatkowo w przypadku kilku projektów także wymianę źródeł ciepła. Dzięki realizacji projektów w typie A Poddziałania 3.3.3 głębokiej termomodernizacji poddano następujące szkoły i placówki edukacyjne: Szkołę Podstawową w Siedlęcinie, Szkołę Podstawową nr 1 w Szklarskiej Porębie, Zespół Szkół nr 1 w Wojcieszowie, Szkołę Podstawową w miejscowości Proboszczów, Zespół Szkolno-Przedszkolny w miejscowości Twardocice, Szkołę Podstawową w miejscowości Nowa Wieś Grodziska, Miejskie Przedszkole Nr 2 w Jeleniej Górze, Miejskie Przedszkole Nr 4 w Jeleniej Górze, Miejskie Przedszkole Nr 11 w Jeleniej Górze, Miejskie Integracyjne Przedszkole Nr 14

w Jeleniej Górze, Zespół Szkół Rzemiosł Artystycznych w Jeleniej Górze (w obrębie uzdrowiska Cieplice). Wykonane zostały prace termomodernizacyjne w budynkach administracji samorządowej: Urzędu Miasta w Wojcieszowie i zabytkowym Ratuszu Miejskim w Jeleniej Górze, a także wykonano kompleksową termomodernizację budynku biurowego Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego sp. z o. o. w Jeleniej Górze. Gruntowną termomodernizację przeszły również obiekty służb ratowniczych: Ochotniczej Straży Pożarnej w Czernicy i Pogotowia Ratunkowego w Jeleniej Górze (wraz z nowym systemem ogrzewania). Termomodernizacja objęła również budynki Świetlicy wiejskiej w Sędziszowej, Świetlicy wiejskiej w Podgórkach, Świetlicy wiejskiej w Rzeszówku, Świetlicy wiejskiej w Sędzimirowie oraz Świetlicy wiejskiej w miejscowości Czaple a także Wiejskiego Domu Kultury w Lubiechowej i Gminnego Centrum Kultury z Biblioteką i Remizą Strażacką w Pielgrzymce. Głębką termomodernizację przeszedł ponadto budynek Ośrodka Zdrowia w Dziwiszowie jak również budynek parafialny ze świetlicą środowiskową przy parafii Rzymsko - Katolickiej Pw. św. Jana Chrzciciela w Jeleniej Górze (w obrębie Uzdrowiska Cieplice) oraz 3 obiekty należące do parafii Ewangelicko-Augsburgskiej Wang (dwa położone w Karpaczu i jeden w Sosnówce). Termomodernizacja połączona z modernizacją systemu ogrzewania wraz z wymianą źródła ciepła została natomiast przeprowadzona w DPS JUNIOR w Miłkowie (3 budynki) oraz Zespole Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Łomnicy. Razem przeznaczono do modernizacji pod względem energetycznym 43 budynki publiczne o powierzchni użytkowej objętej termomodernizacją 39 328 m² w ramach projektów o łącznej wartości 52 329 739,97 zł, w tym wsparcie UE o wartości 37 518 256,36 zł.

W ramach kompleksowej modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych wielorodzinnych zrealizowano 19 projektów, w wyniku czego termomodernizacji poddano 70 budynków mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 84 819 m². Zmodernizowane budynki zlokalizowane są na terenie siedmiu gmin: Gryfów Śląski, Jelenia Góra, Karpacz, Mirsk, Wleń, Wojcieszów, Złotoryja. Wartość całkowita projektów to 28 013 451 zł, z czego 16 489 773 zł stanowi pomoc UE.

Przedsięwzięciem wyróżniającym się na tle projektów dotyczących modernizacji energetycznej istniejących obiektów jest projekt zrealizowany przez Gminę Podgórzyn, polegający na budowie pasywnego budynku użyteczności publicznej dla pełnienia funkcji zespołu szkolno-przedszkolnego w Podgórzynie. Powierzchnia użytkowa szkoły o podwyższonych parametrach energetycznych to 4538 m², a wartość projektu wyniosła w sumie 20 666 392 zł w tym 9 313 222,41 zł to dotacja UE. Projekt ten, poza komponentem infrastrukturalnym odpowiadającym na problem nadmiernego zanieczyszczenia powietrza, obejmuje również zadanie służące promowaniu postaw prewencyjnych do zmian klimatu, w tym prowadzenie działalności edukacyjnej na temat rozwiązań technicznych zastosowanych w obiekcie.

Ostatnim typem projektów realizowanych w ramach Poddziałania 3.3.3. jest typ obejmujący granty na wymianę źródła ciepła przez właścicieli lub najemców lokali mieszkalnych. W odpowiedzi na

nabór ogłoszony w typie E, złożony został jeden wniosek, który po pozytywnej ocenie został wybrany do dofinansowania i w chwili sporządzania raportu oczekiwał na zawarcie umowy z Dolnośląską Instytucją Pośredniczącą. Zgodnie z założeniami projektu beneficjent jako grantodawca zamierza udzielić granty ma wymianę 200 źródeł ciepła na obszarze ZIT AJ. Wymiana źródła ciepła przez grantobiorcę polegać może w szczególności na likwidacji starego, szkodliwego dla środowiska kotła na paliwo stałe i podłączenie do sieci ciepłowniczej lub montaż instalacji OZE lub kotła gazowego. Wartość całkowita projektu wynosi 6 129 901 zł a wartość dofinansowania UE: 5 210 416 zł.

Na podstawie zawartych umów o dofinansowanie projektów oraz monitoringu ich realizacji osiągnięcie wskaźników dla PI 3.3, odpowiadających typom przedsięwzięć z Poddziałania 3.3.3. schematu A, B i C, uznać można za niezagrażone. Monitorowania wymaga stopień realizacji wskaźnika Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła w związku z faktem, iż projekt, który w najwyższym stopniu posłużyć ma osiągnięciu zaplanowanej wartości tego wskaźnika znajduje się dopiero na etapie kontraktacji.

Tabela 13. Postęp rzeczowo – finansowy - PI 3.3 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym:

Nabory nr: RPDS.03.03.03-IZ.00-02-065/16, RPDS.03.03.03-IP.01-02-326/18, RPDS.03.03.03-IZ.00-02-149/16, RPDS.03.03.03-IZ.00-02-154/16					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	48	38	35	1	34
Wartość całkowita	125 971 380,42	106 574 754,87	104 632 699,18	3 623 115,02	101 009 584,16
Dofinansowanie UE	87 978 886,32	63 621 345,73	66 010 646,84	2 689 394,20	63 321 252,64
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	95,27%

Tabela 14. Postęp realizacji wskaźników - PI 3.3 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	P	m2	8 742	42 162	124 148,21	47 319,42	112,23%
Liczba gospodarstw domowych z lepszą	P	gospodarstwa domowe	0	190	1 407	663	348,95%

klasą zużycia energii (CI 31)							
Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI 32)	RB	kWh/rok	0	2 448 500	10 972 156,26	1 192,34	0,05%
Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	RB	tony równoważnika CO ²	0	968	6 987,98	512,43	52,94%
Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	P	szt.	0	130	40	18	13,85%
Średnioroczne stężenie pyłu PM10 w AJ (wartość wskaźnika oszacowana na podstawie pomiarów dla stacji Jelenia Góra Cervi)	RB/RS	µg/m ³	42	39	0	0	0,00%

4.3. Priorytet 3. Infrastruktura społeczności AJ

4.3.1. DZIAŁANIE 3.1. Poprawa jakości życia mieszkańców AJ

Realizacja działań w powiązaniu z interwencją RPO WD 2014-2020:

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.1 Inwestycje w infrastrukturę społeczną¹²

Istotnym elementem wpływającym na jakość życia mieszkańców jest oferowanie przez samorządy skutecznych mechanizmów pozwalających osobom ubogim uniknąć poważnych trudności w obliczu zagrożeń oraz oferowanie środków wspierających osoby ubogie w staraniach o wyjście z ubóstwa. W 2013 roku z usług pomocy społecznej skorzystało 15 636 mieszkańców Aglomeracji Jeleniogórskiej.

Jednym z działań podjętym w celu przeciwdziałania procesom degradacji społecznej oraz gospodarczej było ogłoszenie konkursu umożliwiającego przeprowadzenie m. in. modernizacji infrastruktury społecznej w powiązaniu z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług. W ramach powyższego konkursu można było otrzymać wsparcie na realizację następujących przedsięwzięć:

- budowę, remont, przebudowę, rozbudowę, nadbudowę, wyposażenie infrastruktury społecznej powiązanej z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług,

¹² PI 6 1 na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 6.1.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

- zmianę sposobu użytkowania, budowę, remont, przebudowę, rozbudowę, wyposażenie budynków infrastruktury: domów pomocy społecznej, placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

W ramach przedmiotowego konkursu do dofinansowania został wybrany projekt złożony przez Gminę Mirsk, polegający na zaadoptowaniu Środowiskowego Klubu Profilaktyczno- Integracyjnego na potrzeby Klubu Integracji Społecznej. Przebudowa budynku obejmowała m.in. :

- renowację fundamentów budynku w miejscu projektowanego dźwigu osobowego dla osób z niepełnosprawnościami,
- konserwację ścian zewnętrznych o złym stanie technicznym,
- wykonanie ścianek działowych,
- usunięcie starych podłóg drewnianych i zasypek żużlowych,
- konserwację istniejącej stolarki drzwiowej i okiennej
- wykonanie elewacji frontowej,
- wymianę części pokrycia dachowego,
- wymianę pieców CO węglowych na kocioł gazowy LPG,
- budowę parkingu na zapleczu Klubu Integracji Społecznej.

Efektom realizacji projektu było ograniczenie zjawisk patologicznych, zniwelowanie wykluczenia społecznego oraz podniesienie poziomu partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej mieszkańców.

Kolejnym typem projektów realizowanych na terenie AJ przyczyniających się do poprawy jakości życia mieszkańców były projekty skoncentrowane na wsparciu budowy, remontu oraz adaptacji infrastruktury prowadzonej przez podmioty opieki nad dziećmi do 3 roku życia. Zgodnie z danymi przedstawionymi w diagnozie obszaru funkcjonalnego AJ na badanym terenie stwierdzono niedostateczną ilość miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3 w stosunku do liczby dzieci, które mogłyby z nich korzystać, zwłaszcza w gminach miejsko-wiejskich i w gminach wiejskich. W wyniku przeprowadzonej procedury konkursowej wsparto realizację dwóch projektów polegających na budowie żłobków, tj. „Budowa żłobka publicznego w Świerzawie” oraz „Poprawa dostępu do usługi opieki nad dziećmi do lat 3 poprzez budowę żłobka w Gryfowie Śląskim”. Dzięki udzielonemu wsparciu w gminie Świerzawa powstał nowoczesny żłobek oferujący 32 miejsca dla dzieci do lat 3. W ramach projektu zagospodarowano również teren wokół żłobka, wybudowano dwa place zabaw oraz parking. W gminie Gryfów Śląski w nowo wybudowanym żłobku znalazło się 40 nowych miejsc dla dzieci do lat 3. W ramach projektu zakupiono również elementy małej architektury: urządzenia zabawowe na placu zabaw, kosze na odpadki, ławki, tablice informacyjne. Wykonano również nasadzenia zieleni ozdobnej niskiej i średniowysokiej. W rezultacie interwencji w ramach PI 6.1 na terenie AJ liczba miejsc objętych wsparciem

infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej wzrosło o 72 (realizacja wskaźnika na poziomie 189 %).

Kolejnym ogłoszonym konkursem w ramach PI 6.1 Inwestycje w infrastrukturę społeczną (Poddziałania 6.1.3 opisanego w SzOOP RPO WD 2014-2020) był konkurs, którego przedmiotem były działania skierowane na:

- remont, przebudowę i wyposażenie infrastruktury zdegradowanych budynków w celu ich adaptacji na mieszkania o charakterze wspomagającym: chronione, treningowe i wspierane skierowane w szczególności dla osób opuszczających pieczę zastępczą, zakłady poprawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze
- remont, przebudowę i wyposażenie infrastruktury zdegradowanych budynków w celu ich adaptacji na mieszkania socjalne

W ramach przedmiotowego konkursu nie został złożony żaden wniosek o dofinansowanie.

Tabela 15. Postęp rzeczowo- finansowy - PI 6.1 Inwestycje w infrastrukturę społeczną:

Nabory.: RPDS.06.01.03-IZ.00-02-102/16, RPDS.06.01.03-IZ.00-02-165/16, RPDS.06.01.03-IZ.00-02-168/16					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	5	3	3	-	3
Wartość całkowita	40 004 422,45	10 702 526,00	11 276 052,64	-	11 276 052,64
Dofinansowanie UE	32 138 357,59	8 112 027,36	7 544 969,51	-	7 544 969,51
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	100,83 %

Tabela 16. Postęp realizacji wskaźników - PI 6.1 Inwestycje w infrastrukturę społeczną:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne	P	szt.	0	3	0	0	0 %

Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej ¹³	P	osoby	0	38	72	0	189,47 %
Dzieci objęte opieką w placówkach opieki do lat 3	RS	osoby	297	307	446	nd	145,28 %

PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów¹⁴

Kolejnym obszarem z zakresu infrastruktury społecznej zdiagnozowanym jako obszar wymagający szczególnej uwagi jest sfera mieszkalnictwa. Ze względu na to, iż na obszarze AJ przeważają budynki przedwojenne, będące w złym stanie technicznym, generujące ogromne stary energii cieplnej, jednym z głównych priorytetów wyznaczonych na okres 2014 -2020 jest realizacja działań związanych z rewitalizacją zdegradowanych obszarów. W ramach Poddziałania 6.3.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów – ZIT AJ przeprowadzono dwa nabory w trybie konkursowym będące odpowiedzią na wyżej wymieione potrzeby.

W ramach pierwszego naboru obejmującego zakresem działania związane z remontem, odnową części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych dofinansowano łącznie 16 projektów kwotą prawie 6 926 370,89 zł (w tym dofinansowanie UE: 5 940 636,31 zł). W efekcie na terenie wsparcia wyremontowanych zostanie aż 71 budynków (docelowa wartość wskaźnika zostanie przekroczona prawie siedmiokrotnie).

Rewitalizacji zostaną poddane m. in. budynki mieszkalne położone w Jeleniej Górze, Mirsku, Kowarach, Gryfowie Śląskim, Wojcieszowie, Piechowicach i Świerzawie. Realizacja projektów przyczyni się w znacznym stopniu do poprawy warunków użytkowania budynków mieszkalnych, poprawy ich dostępności dla osób z niepełnosprawnością oraz przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

W ramach drugiego naboru możliwe było uzyskanie dofinansowania na remont, przebudowę zdegradowanych budynków, zagospodarowanie terenów oraz przestrzeni w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych oraz inwestycje w tzw. drogi lokalne. W wyniku rozstrzygnięcia wyżej wymienionego naboru zawarto 8 umów o dofinansowanie o wartości prawie 38 984 294,82 zł (w tym dofinansowanie UE: 35 638 704,71 zł).

¹³ Nazwa wskaźnika wg Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych 2014-2020 – EFRR, FS: Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej [osoby] (CI 35)

¹⁴ PI 6.3.na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 6.3.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

Zgodnie z zapisami we wnioskach o dofinansowanie na terenie AJ rewitalizacji zostanie poddanych 84 obiekty infrastruktury (planowana realizacja wskaźnika na poziomie 607 %).

Miasto Wleń przeprowadzi kompleksową rewitalizację zdegradowanej przestrzeni publicznej zabytkowego Rynku. Prace obejmą m.in. remont fontanny wraz z pomnikiem „Gołębiarki”, rewitalizację budynku przy ul. Kościuszki 1a na potrzeby Klubu Integracji Społecznej, rewitalizację budynku przy ul. Św. Jadwigi 1 i przeznaczenie go na działalność Punktu Informacji Turystycznej oraz Centrum Lokalnych Organizacji Pozarządowych (NGO).

Miasto Lubomierz odnowi historyczny układ urbanistyczny centrum miasta. Rewitalizacji zostanie poddany Rynek, budynek przy ulicy Kowalskiego 1 oraz przeprowadzony zostanie remont wraz z przebudową budynku i zagospodarowaniem terenu OSP na potrzeby stworzenia remizy strażackiej. W wyniku realizacji projektu zostanie zrewitalizowana powierzchnia 1,97 ha, wsparte 2 zabytkowe budynki oraz 3 obiekty dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Na terenie gminy Piechowice zostanie przeprowadzona rewitalizacja oraz adaptacja dwukondygnacyjnego budynku starej hali fabrycznej huty Julia oraz przyległego terenu wraz ze znajdującym się w bezpośrednim sąsiedztwie kominem na potrzeby centrum edukacyjno-historycznego o nazwie „Kryształowy Pawilon” poświęconego tradycjom i historii produkcji szkła kryształowego w Karkonoszach i Górach Izerskich.

Szklarska Poręba przystąpi do rewitalizacji obszarów zdegradowanych miasta poprzez rozbudowę i przebudowę budynku byłej stolarni Wojsk Ochrony Pogranicza przy ul. 1-go Maja na potrzeby budynku biurowo-socjalnego Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej wraz z budową wiat, zagospodarowaniem terenu i niezbędną infrastrukturą techniczną.

Na terenie Miasta Jeleniej Góry rewitalizacji zostanie poddany obszar Al. Wojska Polskiego, przebudowane zostaną ul. Drzymały, Flisaków, Tabaki, Kamienne Schodki oraz ks. Kostiała, wyremontowany i wyposażony zostanie budynek Karkonoskiego Sejmiku Osób Z niepełnosprawnościami, przeprowadzone zostaną również roboty budowlano-konserwatorskie w budynku Ratusza Miejskiego.

W uzdrowskiej dzielnicy Jeleniej Góry, Cieplicach nad rzeką Kamienną powstał bulwar wraz z tężnią solankową. Na potrzeby Centrum Aktywności Lokalnej został przebudowany budynek parafii pw. Św. Jana Chrzyciela przy ul. Cieplickiej 9 a, modernizowany jest stadion przy ul. Lubańskiej oraz budynek źródła wody mineralnej „Marysienka” przy ul. P. Ściegiennego.

Realizacja wyżej wymienionych projektów wpłynie na podniesienie poziomu życia i bezpieczeństwa mieszkańców obszarów zdegradowanych poprzez odnowę i przeciwdziałanie

marginalizacji tych obszarów, integrację i aktywizację mieszkańców oraz podniesienie jakości przestrzeni publicznej. Planowane do osiągnięcia docelowe wartości wskaźników są niezagrożone.

Tabela 17. Postęp rzeczowo-finansowy - PI 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów:

Nabory: nr RPDS.06.03.03-IZ.00-02-143/16, nr RPDS.06.03.03-IZ.00-02-171/16					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	64	30	27	3	24
Wartość całkowita	147 912 487,64	83 661 504,44	69 487 231,23	4 612 616,40	64 874 614,83
Dofinansowanie	100 040 689,94	57 248 469,17	48 514 464,35	2 603 798,64	45 910 665,71
W tym dofinansowanie UE	100 040 689,94	57 248 469,17	43 933 106,73	2 353 765,71	41 579 341,02
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	90,93 %

Tabela 18. Postęp realizacji wskaźników - PI 6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	P	szt.	4	14	84	9	64,29 %
Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	P	szt.	0	11	71	8	72,73 %
Powierzchnia obszarów poddanych rewitalizacji w AJ	RB/RS	%	2,97	3,12	0	nd	0%

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9.2 Dostęp do wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych¹⁵

Zgodnie z zapisami zawartymi w Strategii ZIT AJ na terenie AJ zdiagnozowano utrudniony dostęp do wysokiej jakości usług opiekuńczych skierowanych do zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem

¹⁵ PI 9.2.na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 9.2.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

społecznym mieszkańców. W odpowiedzi na te potrzeby w ramach Poddziałania 9.2.3 Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych – ZIT AJ zostały przeprowadzone dwa nabory w trybie konkursowym. W ramach powyższych konkursów można było składać projekty ukierunkowane na usługi asystenckie i opiekuńcze nad osobami niesamodzielnymi świadczone w społeczności lokalnej, na usługi wsparcia rodziny oraz projekty ukierunkowane na wsparcie dla mieszkań wspomaganych. W wyniku przeprowadzonej procedury konkursowej do dofinansowania został wybrany projekt pn. *Asystent Osoby z Niepełnosprawnością dla Aglomeracji Jeleniogórskiej* złożony przez Sudecki Instytut Rozwoju Regionalnego. Przedmiotem projektu było podniesienie jakości życia osób z niepełnosprawnościami poprzez zwiększenie ilości i jakości usług asystenckich i opiekuńczych nad osobami niesamodzielnymi świadczonych w lokalnej społeczności. Wsparciem objętych zostało 60 osób z niepełnosprawnościami z obszaru Miasta Jelenia Góra, Gminy i Miasta Gryfów Śląski, Gminy i Miasta Lubomierz, Miasta i Gminy Mirsk, Miasta i Gminy Wleń, Gminy Pielgrzymka, Miasta i Gminy Świerzawa, Miasta Wojcieszów, Miasta Złotoryja. W ramach realizacji projektu przewidziano świadczenie usług asystenckich obligatoryjnie skierowanych do osób o różnym stopniu niepełnosprawności oraz usług opiekuńczych. Jako wsparcie towarzyszące zaplanowano działania w zakresie:

- szkolenia dla asystentów/kandydatów na asystentów/opiekunów osób z niepełnosprawnościami,
- szkolenia oraz doradztwo dla opiekunów faktycznych mające na celu zwiększenie umiejętności z zakresu opieki nad osobami z niepełnosprawnościami.

Realizacja przedsięwzięcia przyczyniła się do zwiększenia poczucia własnej wartości jego uczestników, zwiększenia świadomości wpływu na własne życie oraz możliwości dokonywania pozytywnych zmian poprzez:

- 1) odkrywanie indywidualnego potencjału osób z niepełnosprawnościami, umożliwianie im realizacji naturalnej potrzeby aktywności;
- 2) umożliwienie bądź poprawę komunikacji z otoczeniem osób z niepełnosprawnościami;
- 3) podniesienie zaradności osobistej i umiejętności współżycia w społeczeństwie osób z niepełnosprawnościami;
- 4) wskazanie i udzielenie wsparcia rodzicom/opiekunom prawnym/rodzeństwu w zakresie możliwości aktywizacji osób z niepełnosprawnościami;
- 5) promocję osób z niepełnosprawnościami wśród różnych grup społecznych jako osób wartościowych.
- 6) wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań w opiece nad osobami z niepełnosprawnościami, poprzez zapewnienie teleopieki,
- 7) zwiększenie motywacji do działania i zaufania we własne siły.

Fakt stosunkowo niskiego zainteresowania wnioskodawców konkursami, który wynikał głównie ze skomplikowanej dokumentacji konkursowej oraz wymagań merytorycznych wynikających z *Wytycznych obszarowych CT 8 oraz CT 9* a także obawy co do możliwości wykorzystania postawionej do dyspozycji alokacji w tym Poddziałaniu sprawił, iż została podjęta decyzja o przekazaniu przez ZIT-y z obszaru województwa dolnośląskiego wdrażania działań związanych z OP 9 Włączenie społeczne bezpośrednio do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy. Przekazanie nastąpiło od 2017 r. i zostało uregulowane Aneksem nr 2 do Porozumienia w sprawie określenia zasad współpracy pomiędzy Dolnośląskim Wojewódzkim Urzędem Pracy pełniącym funkcję Instytucji Pośredniczącej RPO WD 2014-2020 a Miastem Jelenia Góra, pełniącym funkcję Instytucji Pośredniczącej, w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014–2020 nr 2/ZP/0180/AJ/15 z dnia 15.06.2015 r., także w zakresie poziomu realizacji wskaźników.

Tabela 19. Postęp rzeczowo – finansowy: 9.2 Dostęp do wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych

Nabory: nr RPDS.09.02.03-IP.02-02-085/16, nr RPDS.09.02.03-IP.02-02-234/17					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	7	1	1	-	1
Wartość całkowita	-	2 524 199,17	2 524 199,17	-	2 524 199,17
Dofinansowanie	-	2 145 569,29	2 397 359,17	-	2 397 359,17
w tym dofinansowanie UE	-	2 145 569,29	2 145 569,29	-	2 145 569,29
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	100,36 %

Tabela 20. Postęp realizacji wskaźników: 9.2 Dostęp do wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	P	osoby	0	70	70	50	71,43 %

Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu	RB/RS	szt.	0	23	23	0	0 %
---	-------	------	---	----	----	---	-----

4.3.2. DZIAŁANIE 3.2. Zwiększenie konkurencyjności AJ jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku

Realizacja działań w powiązaniu z interwencją RPO WD 2014-2020:

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.3 Dziedzictwo kulturowe¹⁶

Zgodnie z Diagnozą obszaru funkcjonalnego AJ wraz z analizą problemów rozwojowych będącą częścią *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Jeleniogórskiej na lata 2014 - 2023* głównymi potrzebami Aglomeracji Jeleniogórskiej w zakresie Dziedzictwa kulturowego jest remont, modernizacja oraz rewitalizacja obiektów kultury. Liczne obiekty charakteryzują się ograniczoną dostępnością, głównie z powodów technicznych i wymagają remontu, odbudowy lub zabezpieczenia przed dalszym niszczeniem.

Przykładem zdekapitalizowanego technicznie obiektu o znaczeniu regionalnym, jest wymieniony w Strategii ZIT AJ Teatr im. C.K. Norwida w Jeleniej Górze, z największą na obszarze AJ, liczącą 473 miejsca widownią. Obiekt ten został przebudowywany w ramach projektu realizowanego w Poddziałaniu 4.3.3 Dziedzictwo kulturowe - ZIT AJ. Zakres rzeczowy projektu obejmował między innymi całkowitą zmianę technologii sceny, oświetlenia, nową technologię audio jak i przebudowę widowni wraz z wyposażeniem jej w nowe fotele. Teatr został dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, zyskał też dużą windę osobową i towarową, dzięki czemu z łatwością można teraz transportować scenografię. Zakończenie projektu przyczyni się do stuprocentowej realizacji wskaźnika *Liczba instytucji kultury objętych wsparciem* oraz wskaźnika *Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem obiektach dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI 9)*.

Kolejnym przykładem obiektu zrewitalizowanego w ramach Poddziałania 4.3.3 Dziedzictwo kulturowe - ZIT AJ jest zamek Lenno we Wleniu. Wieloetapowe prace renowacyjne prowadzone są w nim od 2009 roku. Ostatnim etapem przywrócenia świetności zamku jest zrealizowane w ramach projektu zabezpieczenie murów, odwodnienie obiektu, wykonanie iluminacji świetlnej, montaż balustrad i poręczy, monitoring obiektu oraz utworzenie ścieżki na dziedzińcu. Dzięki wykonanym w ramach projektu pracom Lenno ponownie odwiedzają miłośnicy historii, a z zamkowej baszty można znów podziwiać panoramę Karkonoszy, Gór Kaczawskich i Izerskich. Na zamku umożliwiona została także organizacja imprez o charakterze edukacyjnym, kulturowym i historycznym.

¹⁶ PI 4.3.na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 4.3.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

Modernizacją w ramach omawianego Poddziałania został objęty także Duży Pałac Łomnica, gdzie utworzono Muzeum Dworu Śląskiego, atrakcyjne miejsce, w którym zarówno lokalni mieszkańcy, jak i turyści mogą poznać historię regionu, sposób życia dawnych właścicieli i urzędników dworskich, zapoznać się z architekturą i wyposażeniem wnętrz. Muzeum umożliwia zwiedzającym swego rodzaju podróż w czasie do poprzednich epok, również z wykorzystaniem multimediiów.

Zwiększenie dostępności do infrastruktury kulturalnej, poprzez wzrost jakości oferty kulturalnej oraz poprawę bezpieczeństwa oraz warunków korzystania z tej oferty zapewni projekt zrealizowany w gminie Świerzawa, polegający na wewnętrznej przebudowie sali widowiskowej wraz z zapleczem Centrum Kultury, Sportu i Turystyki w Świerzawie.

Odpowiedzią na wspomnianą w Diagnozie Strategii ZIT AJ potrzebę rozpowszechniania szeroko rozumianej kultury, poza promocją wyżej wymienionych projektów, jest projekt Filharmonii Dolnośląskiej wybrany do dofinansowania w ramach Poddziałania 2.1.3 E-usługi publiczne – ZIT AJ. Poprzez działania promocyjne oraz przedsięwzięcia z zakresu e-kultury osiągnięty został cel ułatwienia dostępu do oferty w zakresie kultury.

Dzięki zrealizowanym projektom nastąpił rozwój i podniesienie jakości świadczonych usług kulturalnych, a poszczególne obiekty zostały dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Wykonane prace pozwolą na zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego oraz wykorzystywanie go do upowszechniania tradycyjnych i nowych form przekazu kultury. Poza tym poczynione inwestycje istotnie wpłyną na podniesienie atrakcyjności turystycznej AJ, przy jednoczesnej ochronie istniejących zasobów dziedzictwa kulturowego.

Zgodnie z założeniami zadania zrealizowane w ramach Poddziałania 4.3.3 przyczyniły się do zwiększenia konkurencyjności AJ jako miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku.

Tabela 21. Postęp rzeczowo – finansowy - PI 4.3 Dziedzictwo kulturowe:

Nabory: RPDS.04.03.03-IZ.00-02-034/15, nr: RPDS.04.03.03-IZ.00-02-115/16					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	11	4	4	-	4
Wartość całkowita	33 340 337,30	23 111 307,13	24 004 878,30	-	24 004 878,30

Dofinansowanie UE	23 844 913,17	15 904 709,67	15 775 086,30	-	15 775 086,30
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	92,65%

Tabela 22. Postęp realizacji wskaźników - PI 4.3 Dziedzictwo kulturowe:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	P	szt.	1	3	4	3	100%
Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	P	szt.	-	2	2	1	50 %
Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem obiektach dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI 9) ¹⁷	RB	odwiedziny/rok	-	8 500	52 294	0	0 %
Działalność sceniczna i wystawiennicza. Widowiska w stałych salach teatralnych – widowie	RS	Osoby	21691	24000	-	-	-

PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.4 Ochrona i udostępnienie zasobów przyrodniczych¹⁸

Potencjał przyrodniczy jest istotnym elementem wymagającym wsparcia i aktywizacji dla poprawy jakości życia mieszkańców obszaru AJ. Celem wzmocnienia tego potencjału, którego wykorzystanie idzie w parze z koniecznością ochrony środowiska naturalnego oraz rozwojem turystyki zdiagnozowano w Strategii ZIT AJ potrzebę inwestycji w obszarze ochrony przyrody (w tym zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych) i zachowania trwałości ekosystemów na terenie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody a także konieczność ochrony przed zanieczyszczeniem, zniszczeniem oraz remontów i modernizacji lub rewitalizacji obiektów przyrodniczych.

Poprzez tworzenie centrów ochrony różnorodności biologicznej, wybrane do dofinansowania projekty przyczyniły się do zachowania gatunków rodzimych, zachowania różnorodności gatunkowej, jak również ochrony gatunkowej siedlisk roślin o znaczeniu priorytetowym, której celem jest zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju, rzadkich, endemicznych,

¹⁷ Nazwa wskaźnika wg Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych 2014-2020 – EFRR, FS: Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne [odwiedziny/rok] (CI 9)

¹⁸ PI 4.4 na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 4.4.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Polska jest stroną, gatunków roślin oraz ich siedlisk.

W perspektywie długofalowej zrealizowane przedsięwzięcia będą motorem rozwoju edukacji ekologicznej i pozwolą przyszłym pokoleniom na poznawanie dziedzictwa przyrodniczego regionu.

Zauważyć należy aspekt integracji działań podjętych na rzecz ochrony środowiska naturalnego (wzmocnienie mechanizmów ochrony bioróżnorodności) z działaniami turystycznymi i wspomnianymi wyżej edukacyjnymi. Wykorzystany dzięki podjętym zadaniom potencjał jest kołem napędowym do dalszego rozwoju turystyki w regionie. Zagospodarowanie dostępnych zasobów przyrodniczych związanych z położeniem geograficznym służy ochronie środowiska przy jednoczesnym wpływie na rozwój turystyki. Projekty przyczyniły się do rozszerzenia i rozbudowy oferty turystycznej i rekreacyjnej oraz podniesienia znaczenia edukacji ekologicznej, czego przykładem jest rozwój działalności Leśnego Banku Genów Kostrzyca: rozbudowana infrastruktura, unikalne w skali kraju, zajmujące ok. 14 ha Arboretum, zachowanie zasobów genowych gatunków roślin pochodzących z najcenniejszych form ochrony przyrody Aglomeracji Jeleniogórskiej - z rezerwatów przyrody, obszarów i siedlisk Natura 2000 oraz parków krajobrazowych.

Kolejny przykład to projekt Miasta Jeleniej Góry polegający na budowie kompleksu rekreacyjnego Pumptrack na jeleniogórskim osiedlu Zabobrze. Jest to profesjonalny tor o łącznej długości 600 metrów, pozwalający na rozegranie zawodów rangi międzynarodowej. Realizacja projektu pozwala na udostępnienie lokalnych zasobów przyrodniczych, przy jednoczesnym ograniczeniu presji na obszary z cennymi przyrodniczo siedliskami gatunków. Skanalizowanie ruchu mieszkańców i turystów korzystających rekreacyjnie z terenów cennych przyrodniczo na wyznaczony i zabezpieczony obszar kompleksu zlokalizowanego nieopodal dużego osiedla mieszkaniowego, przyczynia się do utrzymania równowagi przyrodniczej i zachowania siedlisk roślin, ptaków i chrząszczy chronionych na terenie Aglomeracji Jeleniogórskiej. Kompleks Pumptrack został skomunikowany z drogami rowerowymi tak, aby z każdego miejsca w Jeleniej Górze można było bezkolizyjnie dotrzeć do niego na rowerze. Ponadto jest oświetlony, co pozwala korzystać z obiektu 24 godziny na dobę.

Szczególne znaczenie dla Aglomeracji Jeleniogórskiej ma także partnerski projekt pn. *Bliżej przyrody, chronić przyrodę - budowa zrównoważonych tras rowerowych MTB w Karkonoszach* zrealizowany przez Miasto Jelenia Góra, Gminę Miejską Piechowice i Gminę Podgórzyn. Wybudowane w ramach projektu trasy MTB prowadzą przez różnorodny przyrodniczo, geologicznie, klimatycznie i krajobrazowo region Karkonoszy. Obszar tras rowerowych MTB (single track) długości ponad 60 km znajduje się na terenie administrowanym przez Lasy Państwowe: Nadleśnictwo Szklarska Poręba, Nadleśnictwo Śnieżka oraz przez Karkonoski Park Narodowy. Teren położony jest w obrębie obszarów chronionych sieci NATURA 2000: Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk Karkonosze PLH020006, Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Karkonosze PLB0200007. Występują tu gatunki chronionych roślin i zwierząt

oraz cenne siedliska przyrodnicze. Budowa tras rowerowych MTB promujących cenne walory przyrodnicze obszarów chronionych Natura 2000 i KPN przyczyniła się do ukierunkowania i uporządkowania rowerowego ruchu turystycznego z ominięciem cennych siedlisk flory i fauny.

Z kolei na terenie trzech gmin powiatu złotoryjskiego powstało 55 km leśnych ścieżek rowerowych, które wybudowały samorządy i leśnicy w ramach partnerskiego projektu pn. *Ochrona cennych przyrodniczo terenów Gór i Pogórza Kaczawskiego poprzez budowę alternatywnych ścieżek i tras rowerowych*. Gmina Świerzawa stworzyła single track przy górze Zawadna w pobliżu Gozdna, gmina Wojcieszów – wokół góry Dłużek, gmina Pielgrzymka – spod Ostrzycy do Czapl i z powrotem, a Nadleśnictwo Złotoryja – ścieżkę na Okole oraz w okolicach Rzeszówka. Ostatnia z wymienionych tras łączy się z trekkiem wokół Zawadnej. Dodatkowe atrakcje stanowią 3 wieże widokowe na wzgórzach: Okole koło Lubiechowej (odbudowana stara platforma poniemiecka), Dłużek koło Dobkowa i Zawadna koło Gozdna (Gmina Świerzawa odtworzyła stary punkt obserwacji przeciwpożarowej w formie wieży widokowej na Górze Zawadna, z której rozciąga się przepiękny widok na góry Kaczawskie).

Natomiast główny element projektu Szklarskiej Poręby pn. *Budowa ścieżek rowerowych w celu kanalizacji ruchu turystycznego na cennych przyrodniczo obszarach Natura 2000 w Szklarskiej Porębie* to budowa elementów infrastruktury turystycznej, kanalizującej ruch na części obszarów o dużym znaczeniu przyrodniczym: - łącznie ok. 23,3 km tzw. zrównoważonych tras rowerowych typu single track, w tym ok. 5,8 km w istniejących drogach i ścieżkach leśnych oraz montaż elementów małej architektury takich jak ławki, mapy, kosze na śmieci, stojaki na rowery. Realizacja projektu przyczyni się do zmniejszenia presji na obszary cenne przyrodniczo poprzez uporządkowanie ruchu turystycznego i przekierowanie go na ściśle określone i wyznaczone ścieżki turystyczne oraz wyznaczone miejsca postojowe i punkty widokowe.

Miasto Jelenia Góra w ramach projektu pn. *Bliżej przyrody, chroniąc przyrodę – Promenada Jagniątkowa* utworzyło kolejny turystyczny szlak pieszo-rowerowy o długości 2,52 km z małą architekturą i oznakowaniem w celu ochrony, udostępnienia i promowania potencjału turystycznego lokalnych zasobów przyrodniczych.

Przedmiotem czwartego w ramach Poddziałania 4.4.3 projektu Miasta Jelenia Góra pn. *Bliżej przyrody, chroniąc przyrodę - budowa ciągu pieszo – rowerowego w ciągu ulicy Łomnickiej w Jeleniej Górze* jest utworzenie nowej trasy turystycznej w ciągu istniejącej ul. Łomnickiej w Jeleniej Górze. W ramach projektu wykonana została droga rowerowa z dopuszczeniem ruchu pieszych o długości 1200 metrów z oświetleniem ciągu 43 punktami świetlnymi zasilanymi OZE, oznakowaniem pionowym i poziomym.

Poprzez budowę ścieżek rowerowych, wykonanie infrastruktury im towarzyszącej, budowę wież i platform widokowych dofinansowane przedsięwzięcia zapewniły wzrost dostępności odpowiednio

przygotowanej infrastruktury turystycznej służącej nieszkodliwemu korzystaniu z zasobów przyrodniczych czy krajobrazowych, a tym samym zmniejszenie presji na cenne przyrodniczo obszary siedlisk chronionych gatunków fauny i flory.

Istotną kwestią jest również przeciwdziałanie wykluczeniu osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, poprzez zbudowanie w ramach projektów infrastruktury pozbawionej barier fizycznych i architektonicznych.

Tabela 23. Postęp rzeczowo – finansowy - PI 4.4 Ochrona i udostępnienie zasobów przyrodniczych:

Nabory nr: RPDS.04.04.03-IZ.00-02-110/16, nr: RPDS.04.04.03-IZ.00-02-193/16					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	10	8	8	1	7
Wartość całkowita	22 222 046,06	17 927 124,51	21 823 229,55	2 780 770,66	18 911 454,82
Dofinansowanie UE	18 800 166,59	15 149 483,27	17 078 312,21	2 363 655,06	14 714 657,15
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	98,77

Tabela 24. Postęp realizacji wskaźników - PI 4.4 Ochrona i udostępnienie zasobów przyrodniczych:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Liczba wspartych form ochrony przyrody	P	szt.	-	5	29	13	260 %
Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony (CI 23)	RB/RS	ha	-	11	7 242,52	39,65	360,45 %

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.1 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną¹⁹

¹⁹ PI 7.1.na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 7.1.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

Przeprowadzona na terenie AJ analiza wskazała duże zróżnicowanie dostępności do placówek wychowania przedszkolnego pomiędzy gminami wiejskimi i miejskimi. Podkreślony został fakt braku przedszkola w Jeżowie Sudeckim. Problem ten został rozwiązany, gdyż dzięki środkom pozyskanym w ramach 2 komplementarnych projektów w ramach Poddziałania 7.1.3 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną – ZIT AJ oraz z Poddziałania 10.1.3 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej – ZIT AJ) gmina Jeżów Sudecki wybudowała i uruchomiła placówkę przedszkolną na sto miejsc przedszkolnych, dodatkowo zapewniając uczestnikom projektów szeroki wachlarz zajęć edukacyjno- rozwojowych.

Poza Jeżowem Sudeckim z instrumentu ZIT AJ w ramach PI 7.1. skorzystały także gminy Mysłakowice oraz Stara Kamienica. Plac zabaw z nowoczesnymi urządzeniami, winda dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, nowe wyposażenie sal przedszkolnych i nowa salka do terapii – to zakres inwestycji, jaką zrealizowała gmina Mysłakowice w ramach projektu *Przebudowa z rozbudową Przedszkola Publicznego w Mysłakowicach*. Gmina Stara Kamienica, korzystając z pozyskanych funduszy na utworzenie nowych miejsc przedszkolnych, przebudowała i zadaptowała na przedszkole jeden z budynków gimnazjum. W ramach projektu wyposażone zostały sale, zaaranżowano nowoczesną kuchnię, wybudowano nowy plac zabaw i zagospodarowano tarasy rekreacyjne w dobudowanej części obiektu.

Dzięki przedsięwzięciom z Poddziałania 7.1.3 liczba miejsc przedszkolnych w gminach AJ zwiększyła się o 307 miejsc a warunki edukacji i pracy w placówkach objętych wsparciem uległy znacznej poprawie. Władze gmin z powodzeniem wpłynęły na odwrócenie trendu dowożenia dzieci mieszkających na ich obszarze do przedszkoli na terenie Miasta Jeleniej Góry.

Diagnoza ujęta w Strategii ZIT AJ w części poświęconej edukacji identyfikuje również, problem niewystarczającej ilości przedszkoli specjalnych w Aglomeracji Jeleniogórskiej, wskazując jedyne istniejące przedszkole z oddziałami integracyjnymi w Jeleniej Górze. Oznacza to, że każde z działań mających na celu zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej dzieci z niepełnosprawnościami jest niezwykle potrzebne.

Zakres wszystkich 3 opisanych wyżej projektów obejmuje dostosowanie infrastruktury przedszkolnej do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Tym samym projekty gmin Jeżów Sudecki, Mysłakowice i Stara Kamienica stanowią pierwszy krok do rozwiązania zdiagnozowanej w Strategii ZIT AJ konieczności rozszerzenia oferty edukacyjnej o działania wspomagające rozwój dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Przeprowadzona na potrzeby Strategii ZIT AJ analiza uwzględniła także uzasadnienie potrzeby budowy placówki przedszkolnej na terenie Jeleniej Góry. Zadanie to jednak nie zostało zrealizowane, niemniej jeleniogórskie przedszkola otrzymały wsparcie w ramach Poddziałania 10.1.3 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej – ZIT AJ. Oferta edukacyjna we wszystkich miejskich przedszkolach jeleniogórskich została rozszerzona o dodatkowe specjalistyczne zajęcia

zwiększające szanse edukacyjne dzieci oraz wyrównujące zdiagnozowane deficyty. Zrealizowano także działania ukierunkowane na wzrost kwalifikacji i umiejętności zawodowych nauczycieli pracujących w miejskich przedszkolach w zakresie pedagogiki specjalnej, co zagwarantuje trwałość efektów projektu w długiej perspektywie.

W odniesieniu do kolejnego etapu edukacji, istotnym problemem obszaru AJ wskazanym w Strategii jest niedostosowanie poziomu i profilu wykształcenia do potrzeb rynku pracy. Jak zaznaczono w części diagnostycznej Strategii dostęp do nowoczesnych technologii, innowacyjnych metod nauczania wprowadzanych przez wyspecjalizowaną kadrę nauczycielską już na poziomie szkoły podstawowej jest niezbędnym warunkiem zwiększającym potencjał intelektualny dzieci oraz ich późniejsze szanse na rynku pracy. Stąd konieczność inwestycji w edukację w celu poprawy warunków nauczania zwłaszcza w zakresie zajęć matematyczno-przyrodniczych i cyfrowych. Zauważalny jest nierównomierny rozkład możliwości korzystania przez uczniów z komputerów z dostępem do internetu, co w dobie rozkwitu nowych technologii staje się poważnym problemem. Znajomość obsługi sprzętu komputerowego na obecnym rynku pracy jest bowiem wymaganym minimum.

Jak wynika z danych ujętych w powyższej tabeli przedsięwzięcia zrealizowane w ramach Poddziałania 7.1.3 pozwoliły ze znacznym przekroczeniem osiągnąć zakładane wskaźniki, co dowodzi jak wielkie było zapotrzebowanie w przedmiotowym obszarze.

Zakres rzeczowy wybranych do dofinansowania projektów obejmował zarówno przebudowę, rozbudowę szkół jak i niezbędne według diagnozy Strategii ZIT AJ remonty czy tworzenie sal dydaktycznych. W większości projektów były to właśnie sale informatyczne i matematyczno-przyrodnicze.

Co istotne, przedsięwzięcia z zakresu wyposażenia szkół w sprzęt specjalistyczny i pomoce dydaktyczne zostały zrealizowane z zachowaniem standardów dostępności dla dzieci także na potrzeby dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi. Projekty obejmują dostosowanie infrastruktury szkolnej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami czy - jak projekt gminy Wojcieszów – utworzenie sali rehabilitacyjnej dla dzieci z niepełnosprawnościami.

W efekcie realizacji projektów w 6 gminach AJ: Jelenia Góra, Jeżów Sudecki, Karpacz, Pielgrzymka, Stara Kamienica, Złotoryja - warunki nauczania podstawowego uległy znacznej poprawie, co zwiększy szanse uczestników projektu na przyszłym rynku pracy.

Tabela 25. Postęp rzeczowo – finansowy - 7.1 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną:

Nabory nr: RPDS.07.01.03-IZ.00-02-042/15, RPDS.07.01.03-IZ.00-02-075/16

	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązywane	Umowy obowiązujące
Ilość	13	12	12	1	11
Wartość całkowita	32 302 453,94	31 945 003,94	25 739 940,17	2 226 681,18	25 513 258,99
Dofinansowanie UE	19 067 692,80	18 928 622,45	19 034 893,64	1 775 840,01	17 259 053,63
Stopień wykorzystania alokacji					84,51 %

Tabela 26. Postęp realizacji wskaźników - 7.1 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej (CI 35) ²⁰	P	osoby	195	632	9 864	9 170	1 450,95 %
Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej	P	szt.	-	1	12	10	1 000 %
Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej	P	szt.	-	2	3	3	150%
Liczba użytkowników wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej	P	osoby	-	130	307	135	103,85 %
Liczba użytkowników wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej	P	osoby	-	417	9 515	8 183	1 962,35 %
Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym (3-5 lat)	RB/RS	osoby	4 408	4 538	-	-	-

PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.2 Inwestycje w edukację ponadgimnazjalną w tym zawodową²¹

W części diagnostycznej Strategii ZIT AJ wyszczególniony został zauważalny odpływ uczniów ze szkół zawodowych, spowodowany – z jednej strony – niżym demograficznym, z drugiej – coraz mniejszym zainteresowaniem uczniów kształceniem zawodowym wynikającym z niskiej atrakcyjności oferty szkoleniowej i niedopasowania warunków kształcenia do rzeczywistego środowiska pracy i potrzeb rynku pracy.

W większości szkół kształcenie z wykorzystaniem posiadanego, nienowoczesnego sprzętu i wyposażenia stanowi utrudnienie dla nauczycieli w prowadzeniu zajęć, a uczniowie nie czują się

²⁰ Nazwa wskaźnika wg Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych 2014-2020 – EFRR, FS: Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej [osoby] (CI 35

²¹ PI 7.2.na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 7.2.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

dostatecznie przygotowani do pracy z najnowszymi technologiami. W stosunku do uczniów szkół na terenie kraju, zwłaszcza uczniów z dużych ośrodków miejskich, sytuacja uczniów z obszaru ZIT AJ jest niekorzystna, co ma bezpośrednie przełożenie na zmniejszony poziom ich kwalifikacji zawodowych i ograniczone szanse na rynku pracy. Ponadto interwencji wymaga trudna sytuacja uczniów z niepełnosprawnościami, którym również należy stworzyć warunki swobodnego uczestnictwa w zajęciach lekcyjnych na równi z innymi dziećmi.

Aby stworzone warunki odpowiadały potrzebom rynku pracy, jako działania niezbędne zidentyfikowano wyposażenie pracowni przedmiotowych i pracowni kształcenia zawodowego z zaangażowaniem pracodawców, w tym dostosowanie do uczniów o szczególnych potrzebach edukacyjnych.

Dzięki sześciu wybranym do dofinansowania projektom udało się objąć interwencją 1412 użytkowników wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej (w 9 jeleniogórskich szkołach ponadgimnazjalnych (ponadpodstawowych), w tym zawodowych, w Publicznym Katolickim Liceum Akademickim w Jeleniej Górze i w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Karpaczu) oraz 666 użytkowników wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego w placówkach edukacyjnych tj. w Zespole Szkół Rzemiosł Artystycznych, Zespole Szkół Elektronicznych w Jeleniej Górze oraz w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Karpaczu.

Brak realizacji wskaźnika *Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej* wynika z aktualnie nadal trwającego okresu realizacji wybranych do dofinansowania 3 projektów mających wpływ na jego osiągnięcie. Koniec okresu ich realizacji przypada na wrzesień 2019 r., zaś rozliczenie planowane jest w I kwartale 2020 r. - wniosek Województwa Dolnośląskiego – Reprezentowanego przez Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Karpaczu, oraz wniosek Karkonoskiego Stowarzyszenia Edukacyjnego u Erazma i Pankracego, a w przypadku wniosku miasta Jeleniej Góry w czerwcu 2021 roku.

Zakres przedsięwzięć wybranych do dofinansowania w ramach Poddziałania 7.2.3 projektów obejmował m.in. remont sal, zakup wyposażenia i sprzętu do pracowni cyfrowych, pomocy dydaktycznych do pracowni tematycznych np. przyrodniczych, sprzętu dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, specjalistycznego sprzętu, urządzeń i wyposażenia do pracowni zawodowych, adaptację pomieszczeń na potrzeby pracowni dydaktycznych, prace remontowe dostosowujące infrastrukturę do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Dzięki korzystaniu z nowoczesnych rozwiązań technicznych, wykorzystaniu narzędzi informatycznych do podniesienia efektywności organizowania procesu dydaktycznego znacznej poprawie uległa jakość edukacji w szkołach objętych działaniami projektowymi. Dostęp do nowoczesnych pomocy cyfrowych przyczyni się do rozwijania i wzrostu u uczniów kompetencji kluczowych, szczególnie informatycznych. Poprawa warunków nauczania pozwala na osiągnięcie lepszych efektów kształcenia.

Natomiast przystosowanie infrastruktury szkół do potrzeb osób z niepełnosprawnościami przyczynia się do przełamania barier w zdobywaniu ról społecznych oraz sprawności funkcjonalnych, niezbędnych do uczestnictwa w życiu społecznym uczniów z niepełnosprawnościami.

Część ze zrealizowanych projektów jest komplementarna z przedsięwzięciami realizowanymi w obszarze edukacji współfinansowanymi z EFS (w ramach Poddziałania 10.2.3 oraz 10.4.3), co pozwala w sposób kompleksowy poprawiać jakość i efekty kształcenia na obszarze Aglomeracji Jeleniogórskiej, tym samym zwiększając konkurencyjności Aglomeracji jako miejsca zamieszkania.

Tabela 27. Postęp rzeczowo – finansowy - PI 7.2 Inwestycje w edukację ponadgimnazjalną w tym zawodową:

Nabór RPDS.07.02.03-IZ.00-02-080/16, RPDS.07.02.03-IZ.00-02-0093/16, nr: RPDS.07.02.03-IZ.00-02-0313/18					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	6	6	6	-	6
Wartość całkowita	6 350 209,07	6 350 209,07	6 244 953,09	-	6 244 953,09
Dofinansowanie UE	5 218 143,05	5 218 143,05	5 126 678,40	-	5 126 678,40
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	100,17 %

Tabela 28. Postęp realizacji wskaźników - PI 7.2 Inwestycje w edukację ponadgimnazjalną w tym zawodową:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej (CI 35) ²²	P	osoby	139	451	7 494	2 104	466,52 %

²² Nazwa wskaźnika wg Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych 2014-2020 – EFRR, FS: Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej [osoby] (CI 35)

Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej	P	szt.	-	1	5	0	0%
Liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego	P	szt.	-	1	11	2	200%
Liczba użytkowników wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej	RB	osoby	-	106	3691	1 412	1 332,08%
Liczba użytkowników wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego	RB	osoby	-	367	3 616	666	181,47%
Zdawalność egzaminów maturalnych (obszar AJ)	RB/RS	%	87,50	88,50	-	-	-
Zdawalność egzaminów zawodowych (obszar AJ)	RB/RS	%	65,6	66	-	-	-

PRIORYTET INWESTYCYJNY 2.1 E-usługi publiczne²³

W zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) w diagnozie obszaru funkcjonalnego AJ wraz z analizą problemów rozwojowych, zidentyfikowane zostały istotne potrzeby poszerzenia dostępności do elektronicznych usług publicznych w zakresie: e- kultury, e-administracji, e- zdrowia obejmujących obszar AJ. W diagnozie wskazane zostało zapotrzebowanie na realizację zadań związanych z implementacją ww. e – usług, z niwelowaniem nierównomiernych możliwości korzystania przez uczniów z komputerów z dostępem do internetu oraz na podjęcie działań, których celem jest przeciwdziałanie tzw. „wykluczeniu cyfrowemu”.

W efekcie przeprowadzonego naboru zawarto 7 umów o dofinansowanie, z czego 5 dotyczyło e-administracji, jedna dotyczyła e-zdrowia oraz a jedna zakresu e-kultury. Środki finansowe na zadania z zakresu e-administracji pozyskały gminy: Lubomierz, Mirsk, Piechowice, Wleń, Pielgrzymka, Powiat Jeleniogórski, Gryfów Śląski i Stara Kamienica.

Dzięki wybranym do dofinansowania projektom osiągnięte zostały wszystkie z założonych w Poddziałaniu wskaźniki. Realizowane projekty pozwoliły na znaczne zwiększenie liczby e-usług oraz liczby urzędów udostępniających informację on-line, co przełożyło się bezpośrednio na wzrost odsetek osób

²³ PI 2.1.na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 2.1.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

korzystających z e –administracji. Projekty zrealizowane przez poszczególne gminy AJ oraz przez Powiat Jeleniogórski przyczyniły się m.in. do zwiększenia dostępu do usług publicznych on-line i poprawy zarządzania usługami publicznymi. Działania projektowe pozwoliły na przystosowanie istniejącej pasywnej infrastruktury informatycznej do świadczenia e-usług, na zakup niezbędnej infrastruktury technicznej oraz w niektórych podmiotach - wprowadzeniu e-administracji. Dzięki otrzymanemu dofinansowaniu liczni mieszkańcy AJ mogą skorzystać z możliwości załatwiania swoich spraw za pośrednictwem Internetu.

W sferze e-kultury do dofinansowania wybrany został projekt Filharmonii Dolnośląskiej polegający na zakupie i instalacji Infokiosku z wbudowaną aplikacją oraz systemu do prezentowania treści na wyświetlaczach wielkoformatowych typu Public Display oraz na zakupie i wdrożeniu aplikacji mobilnej wraz z pakietem e-usług pozwalającym by użytkownik aplikacji mógł zapoznać się z aktualnym repertuarem i ofertą Filharmonii Dolnośląskiej oraz zarezerwować i zakupić bilet. Wdrożony projekt przyczyni się do aktywniejszego udziału w życiu kulturalnym mieszkańców i turystów.

Z kolei w zakresie e-zdrowia projekt zrealizowany w SP ZOZ Szpitalu Specjalistycznym MSW w Jeleniej Górze jak i w jego jednostkach zamiejscowych (Cieplickie Centrum Leczenia Nerwic, Cieplickie Centrum Specjalistyki Ambulatoryjnej, Centrum Usług Medycznych i Profilaktyki Zdrowotnej „Przedwiośnie” w Kowarach, Centrum Leczenia „Przedwiośnie” w Kowarach), pozwolił na wdrożenie elektronicznych usług publicznych oraz elektronicznej dokumentacji medycznej, przyczyniając się tym samym do podniesienia jakości i dostępności usług medycznych Aglomeracji Jeleniogórskiej.

Projekty zrealizowane przez gminy oraz szkoły z terenu AJ w ramach naborów z Osi Priorytetowej nr 7 Infrastruktura edukacyjna oraz Osi priorytetowej nr 10 Edukacja, mające w swym zakresie rzeczowym wyposażanie pracowni komputerowych i cyfrowo-multimedialnych szkół, w dużej mierze przyczynią się do cyfryzacji edukacji oraz niwelowania różnic, w zakresie możliwości korzystania przez uczniów z komputerów z dostępem do internetu. Dzięki wspomnianym projektom warunki nauczania ulegną unowocześnieniu, co pozwoli rozwijać kompetencje cyfrowe zarówno uczniów jak i nauczycieli.

Wspomnieć również należy, że w ramach konkursu o zasięgu horyzontalnym, w którym aplikować mogli również wnioskodawcy z obszaru ZIT AJ dofinansowanie na realizację zadań z zakresu e-administracji pozyskały gminy Świerzawa, Złotoryja i Miasto Jelenia Góra oraz Centrum Medyczne Karpacz S.A.w obszarze usług e-zdrowie.

Tabela 29. Postęp rzeczowo – finansowy - PI 2.1 E-usługi publiczne:

Nabór nr: RPDS.02.01.03-IZ.00-02-047/15					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące

Ilość	11	7	7	-	7
Wartość całkowita	23 043 152,10	10 138 744,81	9 962 148,45	-	9 962 148,45
Dofinansowanie UE	19 453 090,69	8 483 344,48	8 281 731,22	-	8 281 731,22
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	67,45 %

Tabela 30. Postęp realizacji wskaźników - PI 2.1 E-usługi publiczne:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Liczba usług publicznych udostępnianych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3	P	szt.	3	9	19	17	188,88 %
Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego	P	szt.	1	3	9	8	266,66 %
Liczba urzędów, które wdrożyły katalog rekomendacji dotyczących awansu cyfrowego	P	szt.	-	2	6	6	300 %
Odsetek obywateli korzystających z e-administracji (wartość wskaźnika oszacowana na poziomie województwa	RB/RS	%	30,08	34,27	-	-	-

4.4. Priorytet 4. Aktywna społeczność AJ

4.4.1. DZIAŁANIE 4.1. Zmniejszenie bezrobocia i zwiększenie zatrudnienia na terenach oddalonych od centrum AJ

Realizacja działań w powiązaniu z interwencją RPO WD 2014-2020

PRIORYTET INWESTYCYJNY 8.3 Godzenie życia zawodowego i prywatnego²⁴

Interwencja w tym zakresie była odpowiedzią na zdiagnozowane w Strategii problemy związane z niekorzystnymi procesami zachodzącymi w sferze demografii i rynku pracy. Przeprowadzona w obszarze funkcjonalnym AJ analiza wskazywała na konieczność podjęcia działań mających na celu niwelowanie

²⁴ PI 8.3 na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 8.4.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

negatywnych zjawisk społecznych związanych z depopulacją, feminizacją oraz starzeniem się społeczeństwa, które dodatkowo potęgowane są przez niedobory w zakresie liczebności i jakości zasobów siły roboczej na regionalnym rynku pracy.

Dane w zakresie upowszechniania opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie Aglomeracji Jeleniogórskiej w powiązaniu z poziomem bezrobocia wśród głównych grup docelowych oraz prognozami demograficznymi wykazały, że grupą szczególnie narażoną na dezaktywizację zawodową są osoby - głównie kobiety - zajmujące się dziećmi w wieku do lat 3, które z powodu słabo rozwiniętego instytucjonalnego systemu opieki nad dziećmi mają problem z powrotem na rynek pracy po urodzeniu dziecka.

W 2013 r. jedynie 8,85 % dzieci w wieku 0-3 lat zamieszkujących teren Aglomeracji Jeleniogórskiej zostało objętych opieką w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3, w tym zaledwie 5,41% dzieci w wieku 0-3 lat zostało objętych opieką żłobkową. Przedstawione zbiory danych świadczą o niedostatecznej ilości miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3 w stosunku do liczby dzieci, które mogłyby z nich korzystać, zwłaszcza w gminach miejsko-wiejskich (gdzie zanotowano tylko jedną tego typu placówkę - w Gryfowie Śląskim) i w gminach wiejskich (gdzie nie zanotowano żadnej placówki oferującej usługi w tym zakresie).

Przeprowadzona w Strategii diagnoza wskazała, że obszar wsparcia powinien obejmować typy projektów wspierające aktywizację zawodową osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 poprzez tworzenie i rozwijanie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz pokrywanie kosztów opieki. Jak wynika z danych administracyjnych deficyty w tym zakresie obejmują cały obszar objęty mechanizmem ZIT AJ, ale szczególne dysproporcje występują na terenie gmin wiejskich i miejsko-wiejskich.

W celu odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby w ramach Poddziałania Godzenie życia zawodowego i prywatnego - ZIT AJ ogłoszone zostały dwa nabory wniosków, w efekcie których zawarto 4 umowy. Finalnie zrealizowane zostały 3 projekty.

Efektom realizacji projektu pn. *Klub dziecięcy szansą na aktywność zawodową rodziców/opiekunów* było utworzenie 22 miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 przy Przedszkolu Niepublicznym w Karpaczu. Wsparciem objęte zostały gminy Karpacz, Mysłakowice i Podgórzyn, w których nie funkcjonował do tej pory żaden żłobek ani klub dziecięcy zapewniający opiekę nad najmłodszymi dziećmi. Lukę w dostępie do miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 wypełnia również projekt Fundacji „Jagniątków”, w ramach którego uruchomiony został klub dziecięcy „Niesforne Jelonki” w Jeleniej Górze oraz 8 punktów opieki dziennej w miejscowościach z obszaru ZIT AJ w których nie funkcjonowała wcześniej żadna forma opieki nad dziećmi do lat 3, tzn. w: Świerzawie, Mirsku, Wleniu, Mysłakowicach, Lubomierzu, Pielgrzymce, Jeżowie Sudeckim i Podgórzynie.

Z kolei realizacja projektu pn. *Mamo pracuj! Dofinansowanie kosztów opieki nad dziećmi do 3 lat na obszarze Aglomeracji Jeleniogórskiej* firmy H-consulting Wojciech Hołowacz umożliwiła powrót do pracy lub jej znalezienie 46 osobom opiekującym się dziećmi w wieku do lat 3 (42 matkom i 4 ojcom) z obszarów objętych mechanizmem ZIT AJ poprzez finansowanie wynagrodzenia niani sprawującej opiekę nad dzieckiem.

Dla działania Godzenie życia zawodowego i prywatnego IP ZIT AJ określiła wskaźnik rezultatu strategicznego: *Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż rok w procencie do bezrobotnych ogółem*. Wartość docelowa wskaźnika oszacowana została na poziomie 36,55%. Przewiduje się, że w stosunku do roku bazowego - 2013 - kiedy wynosił 37,55% spadnie o 1%. Dane BDL na rok 2018 na poziomie powiatów AJ wskazują wynik: 37,05 %, co oznacza spadek o pół punktu procentowego i - przy utrzymaniu tej tendencji - realność osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika strategicznego w roku 2023.

Analiza skuteczności i efektywności interwencji PI Godzenie życia zawodowego i prywatnego wykazała problemy w osiągnięciu wskaźników oraz wykorzystaniu alokacji przewidzianej w tych działaniach, co spowodowane było czynnikami, jakie nie mogły być uwzględnione przy programowaniu obecnej perspektywy finansowej. Do czynników tych należą między innymi wdrażanie programu krajowego „Maluch+” wspierającego rozwój instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 czy program „Rodzina 500+”, który może wpływać na wzrost bierności zawodowej kobiet. Problemy te dotyczą alokacji ZIT AJ, ale także całego RPO WD 2014-2020. W związku z powyższym, po analizie możliwości wdrażania PI 8.4., na poziomie IZ w uzgodnieniu z IP podjęta została decyzja, że od 2017 r. ZITy z obszaru województwa dolnośląskiego przekażą wdrażanie działań związanych z OP 8 Rynek Pracy bezpośrednio do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy, co uregulowane zostało Anekssem nr 2 do *Porozumienia w sprawie określenia zasad współpracy pomiędzy Dolnośląskim Wojewódzkim Urzędem Pracy pełniącym funkcję Instytucji Pośredniczącej RPO WD 2014-2020 a Miastem Jelenia Góra, pełniącym funkcję Instytucji Pośredniczącej, w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014–2020 nr 2/ZP/0180/AJ/15 z dnia 15.06.2015 r.*, także w zakresie poziomu realizacji wskaźników.

Jako komplementarne do działań związanych z godzeniem życia zawodowego i prywatnego poprzez tworzenie i rozwijanie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz pokrywanie kosztów opieki wskazać należy projekty złożone w ramach Poddziałania 6.1.3 Inwestycje w infrastrukturę społeczną –Budowa, remont, przebudowa, rozbudowa, wyposażenie, modernizacja oraz adaptacja infrastruktury prowadzonej przez podmioty opieki nad dziećmi do 3 roku życia. Realizacja projektów dofinansowanych w ramach tego konkursu umożliwiła powstanie 70 miejsc w nowo wybudowanych żłobkach.

Tabela 31. Postęp rzeczowo- finansowy - PI 8.4 Godzenie życia zawodowego i prywatnego:

Nabory: nr: RPDS.08.04.03-IP.02-02-019/15, nr: RPDS.08.04.03-IP.02-02-200/16					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	6	4	4	1	3
Wartość całkowita	-	4 270 412,46	4 270 412,46	1 672 618,80	2 597 793,66
Dofinansowanie UE	-	3 628 037,51	3 628 037,51	1 421 725,98	2 206 311,53
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	103,20 %

Tabela 32. Postęp realizacji wskaźników - PI 8.4 Godzenie życia zawodowego i prywatnego:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie po opuszczeniu programu	RB	osoby	-	74,40%	83,12%	30,07%	40,41%
Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	RB	osoby	-	36,67%	35,61%	61,44 %	167,54%
Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS	RB/RS	szt.	-	80%			
Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	P	osoby	-	180	132	153	85,00%
Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	P	szt.	-	125	77	77	61,60%
Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż rok w procencie do bezrobotnych ogółem (wskaźnik oszacowany na poziomie powiatów AJ)	RS	%	37,55%	36,55%			50,00% (dane BDL na dzień 31.12.2018 r.)

4.4.2. DZIAŁANIE 4.2. Pobudzanie aktywności i kreatywności społecznej na rzecz AJ

Realizacja działań w powiązaniu z interwencją RPO WD 2014-2020:

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9.1 Aktywna integracja²⁵

Kolejnym zdiagnozowanym problemem wpływającym na proces degradacji społecznej oraz gospodarczej na obszarze Aglomeracji Jeleniogórskiej jest niski poziom aktywności społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami, mieszkańców o niskim stopniu wykształcenia, osób 50+ oraz osób bezrobotnych sprofilowanych jako najbardziej oddalone od rynku pracy.

W ramach Poddziałania 9.1.3 Aktywna integracja – ZIT AJ przeprowadzono 4 nabory w trybie konkursowym, w ramach których można było otrzymać wsparcie na następujące działania:

- na rzecz integracji społeczno- zawodowej z elementami usług specjalistycznego poradnictwa (prawnego, rodzinnego, psychologicznego) dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, ich rodzin oraz osób z ich otoczenia w celu poprawy ich sytuacji społeczno-zawodowej
- w zakresie wsparcia służącego poprawie dostępu do usług reintegracji zawodowej i społecznej realizowanych przez podmioty, o których mowa w ustawie o zatrudnieniu socjalnym (tj. Centra Integracji Społecznej (CIS), Kluby Integracji Społecznej (KIS)) poprzez stworzenie nowych miejsc reintegracji społecznej i zawodowej i/lub wsparcia dla zatrudnienia i usług rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami.

W efekcie przeprowadzonej procedury konkursowej dofinansowanie otrzymało w sumie 6 projektów, całkowita wartość wsparcia wyniosła 5 322 553,62 zł (w tym dofinansowanie UE: 4 924 599,51 zł).

Wybrany do dofinansowania projekt Stowarzyszenia Centrum Wspierania Aktywności CAL pn. *Lepsze jutro* zakładał integrację społeczno-zawodową 113 osób zamieszkujących teren Aglomeracji Jeleniogórskiej poprzez realizację następujących działań:

- usługi specjalistycznego poradnictwa (prawnego, rodzinnego, psychologicznego), prowadzące do integracji społecznej i zawodowej,
- wdrożenie/zastosowanie form i metod wsparcia indywidualnego i środowiskowego na rzecz integracji zawodowej i społecznej,
- poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy,
- kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych oraz rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych na rynku pracy,
- staże.

---

²⁵ PI 9.1.na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 9.1.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

W ramach realizacji projektu *Klub Integracji Społecznej "Jelonek"* autorstwa Fundacji Jagniątków na terenie AJ został utworzony Klub Integracji Społecznej, obejmujący wsparciem 72 osoby. Projekt *Wiedza i umiejętności pewnym krokiem do zatrudnienia - wsparcie potencjału społeczno-zawodowego oraz integracja osób niewidomych i słabowidzących* Polskiego Związku Niewidomych Okręg Dolnośląski umożliwił przygotowanie grupy 23 osób niewidomych lub słabowidzących do aktywnego włączenia się w życie społeczne, usamodzielnienie życiowe oraz podjęcie zatrudnienia. 60 osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w ramach projektu *Aktywni na rynku pracy!* Fundacji "Optimo Modo" uzyskało wsparcie poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia oraz samozatrudnienia. W ramach projektu zaplanowano:

- usługi specjalistycznego poradnictwa (prawnego, rodzinnego, psychologicznego), prowadzące do integracji społecznej i zawodowej,
- poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy,
- kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych oraz rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych na rynku pracy.
- staże zawodowe

Na terenie Miasta Jelenia Góra został zrealizowany projekt pn. „Postaw na siebie II”, którego celem była aktywna integracja mieszkańców Jeleniej Góry, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia oraz samozatrudnienia. W ramach realizacji projektu wsparcie otrzymało łącznie 195 osób z terenu Miasta Jelenia Góra.

W Szklarskiej Porębie zrealizowano projekt *Aktywni, zintegrowani, silniejsi* przyczyniający się do zwiększenia aktywności społecznej i wzmocnienia pozycji na rynku pracy 22 osób i rodzin z terenu Szklarskiej Poręby zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych, w tym z uwagi na bezrobocie, niepełnosprawność i nierówność szans.

Podkreślić należy jednak również, że w dwóch z przeprowadzonych konkursów nie wybrano do dofinansowania żadnego projektu. Fakt stosunkowo niskiego zainteresowania wnioskodawców konkursami wynikał głównie ze skomplikowanej dokumentacji konkursowej oraz wymagań merytorycznych wynikających z *Wytycznych obszarowych CT8 oraz CT9*. Coraz częściej podnoszonym postulatem, zarówno przez uczestników procesu wdrażania RPO WD jak i wnioskodawców, było wprowadzenie trybu pozakonkursowego, w czym upatrywano czynnik, który realnie mógłby przyspieszyć poziom wdrażania przedmiotowych działań a tym samym przyczynić się do osiągnięcia założonych celów.

W związku z powyższym, po analizie możliwości wdrażania PI 9.1., na poziomie IZ w uzgodnieniu z IP podjęta została decyzja, że od 2017 r. ZITy z obszaru województwa dolnośląskiego przekażą wdrażanie działań związanych z OP 9 Włączenie społeczne bezpośrednio do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu

Pracy, co uregulowane zostało Aneksiem nr 2 do Porozumienia w sprawie określenia zasad współpracy pomiędzy Dolnośląskim Wojewódzkim Urzędem Pracy pełniącym funkcję Instytucji Pośredniczącej RPO WD 2014-2020 a Miastem Jelenia Góra, pełniącym funkcję Instytucji Pośredniczącej, w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014–2020 nr 2/ZP/0180/AJ/15 z dnia 15.06.2015 r., także w zakresie poziomu realizacji wskaźników.

Tabela 33. Postęp rzeczowo- finansowy - PI 9.1 Aktywna integracja:

Nabory: RPDS.09.01.03-IP.02-02-010/15, RPDS.09.01.03-IP.02-02-069/16, nr: RPDS.09.01.03-IP.02-02-196/16, RPDS.09.01.03-IP.02-02-207/16					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	16	6	6	-	6
Wartość całkowita	-	5 795 986,12	5 795 986,12	-	5 795 986,12
Dofinansowanie	-	4 924 599,51	5 322 553,62	-	5 322 553,62
w tym dofinansowanie UE	-	4 924 599,51	4 924 599,51	-	4 924 599,51
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	102,61 %

Tabela 34. Postęp realizacji wskaźników - PI 9.1 Aktywna integracja:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	P	osoby	0	455	463	485	106,59 %
Uczestnicy z niepełnosprawnościami ²⁶	P	liczba	0	92	92	128	139,13%
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	RB	osoby	0	28,79 %	30,02 %	7,63 %	26,50 %

²⁶ Nazwa wskaźnika wg Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych 2014-2020 – EFS: Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C) [osoby]

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	RB	osoby	0	7,03 %	10,56 %	1,32 %	18,78 %
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	RB	osoby	0	16,04 %	15,67 %	6,18%	38,55 %
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	RB/RS	osoby	0	20 %	0	0	0

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10.1 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej²⁷

Jednym z głównych aspektów problemowych AJ w zakresie edukacji przedszkolnej wskazanym w Strategii był niski poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej na obszarach wiejskich. Zdiagnozowano również duże zróżnicowanie dostępności do placówek wychowania przedszkolnego pomiędzy gminami wiejskimi i miejskimi. Najwięcej placówek ogółem mieściło się w Jeleniej Górze (19) i Złotoryi (5), podczas gdy Jeżów Sudecki jako jedyny na obszarze Aglomeracji nie posiadał przedszkola. Zdiagnozowanym problemem na terenie AJ był również brak przedszkoli specjalnych. Jedyna tego rodzaju placówka z oddziałami integracyjnymi powstała w 2014 r. w Jeleniej Górze nie zaspokaja potrzeb mieszkańców Aglomeracji.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy wsparciem w ramach Działania 10.1. Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej objęto w pierwszej kolejności projekty niwelujące dysproporcje w dostępie do edukacji przedszkolnej oraz wspomagające wczesną edukację dzieci z dysfunkcjami z terenu Aglomeracji Jeleniogórskiej. W odpowiedzi na zdiagnozowane powyżej problemy przeprowadzono 6 naborów.

Szczególne znaczenie dla zminimalizowania negatywnych zjawisk wskazanych w Strategii ma projekt pn. *Przedszkole wysokich lotów w gminie Jeżów Sudecki*, który zrealizowany został w gminie, w której nie funkcjonowało wcześniej żadne przedszkole publiczne. Wsparciem objęto również gminy, w których zdiagnozowano niedobory w dostępie do edukacji przedszkolnej: Wleń, Mirsk i Kowary. Największy

²⁷ PI 10.1 na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałania 10.1.3 oraz 10.2.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

deficyt w tym obszarze dotyczył gminy Mirsk, gdzie w 2013 roku na 243 dzieci w wieku 3-5 lat przypadało 99 miejsc przedszkolnych, co daje odsetek 40,74 %. W gminie Wleń odsetek ten wynosił 78,70 %, a w gminie Kowary 60, 12 % i był zdecydowanie niższy od średniej dla ZIT, która w roku 2013 osiągnęła pułap 74,85%.

Z kolei projekt Miasta Jelenia Góra pn. *Wsparcie dzieci z niepełnosprawnościami oraz wzrost kwalifikacji nauczycieli w jeleniogórskich przedszkolach publicznych* odpowiada na zdiagnozowany w Strategii deficyt w zakresie opieki przedszkolnej dzieci z niepełnosprawnościami. Projekt objął wsparciem 47 dzieci z niepełnosprawnościami, a dodatkowo zapewnił 43 nauczycielom wychowania przedszkolnego zdobycie kwalifikacji i umiejętności w zakresie pedagogiki specjalnej.

Analiza skuteczności i efektywności interwencji skierowanej na zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej wykazała trudności w wykorzystaniu alokacji oraz osiągnięciu wskaźników. Na poziomie Aglomeracji Jeleniogórskiej przyczyn takiego stanu rzeczy należy upatrywać w zmianie w obszarze demografii i zinstytucjonalizowanych form wychowania przedszkolnego. W 2013 roku na 5 889 dzieci ogółem w wieku 3-5 lat przypadały 4 973 miejsca przedszkolne, tymczasem w roku 2018 ten deficyt - jak wynika z danych BDL - nie występuje: na 4 840 dzieci przypadało 5 785 miejsc. W dużej mierze świadczy to o skuteczności podjętej interwencji w tym obszarze, ale wskazuje również, że ogłaszanie konkursów na tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, co stanowiło kryterium formalne obligatoryjne, nie znajduje odbiorców, ponieważ w wielu gminach liczba miejsc przedszkolnych przekracza zapotrzebowanie. Interwencję należy skierować raczej na podniesienie jakości nauczania początkowego oraz rozwijanie kompetencji i podnoszenie kwalifikacji nauczycieli wychowania przedszkolnego.

Interwencja EFS w obszarze edukacji przedszkolnej wspierana była przez działania podejmowane na rzecz inwestycji w infrastrukturę przedszkolną realizowane w ramach EFRR. W Poddziałaniu 7.1.3 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną – ZIT AJ (infrastruktura przedszkolna) ogłoszono 2 nabory (w tym 1, w którym nabór wniosków otwarty był do końca 2019 r.) . Wszystkie 3 projekty objęte dofinansowaniem do 2019 r. zrealizowane zostały na terenie gmin wiejskich: Stara Kamienica, Mysłakowice i Jeżów Sudecki, i w istotny sposób przyczyniły się do zminimalizowania zdiagnozowanego problemu niskiego poziomu upowszechnienia edukacji przedszkolnej na obszarach wiejskich.

Głównym aspektem problemowym w zakresie edukacji ogólnej wskazanym w Strategii był deficyt w zakresie kompetencji kluczowych niezbędnych dla potrzeb samorealizacji i rozwoju osobistego, aktywnego obywatelstwa, integracji społecznej oraz zatrudnienia. Szczególny nacisk położony został na rozwijanie kompetencji cyfrowych nieodzownych w nowych warunkach rozwoju technologicznego. W diagnozie wskazano, że aby zapewnić optymalny poziom i profil wykształcenia dopasowany do potrzeb

rynku pracy, należy już na poziomie szkoły podstawowej zapewnić dostęp do nowoczesnych technologii i do innowacyjnych metod nauczania wprowadzanych przez wyspecjalizowaną kadrę nauczycielską za pomocą nowoczesnych narzędzi ICT. Nabywane na poziomie szkoły kompetencje kluczowe w istotny sposób podnoszą szanse na rynku pracy, który nastawiony jest na coraz wyższe, specjalistyczne kwalifikacje. W tym kontekście niezbędne jest zapewnienie uczniom możliwości korzystania ze stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu. Tymczasem zdiagnozowanym w Strategii problemem jest nierównomierny rozkład możliwości korzystania przez uczniów z komputerów z dostępem do Internetu w poszczególnych gminach Aglomeracji Jeleniogórskiej. Korzystnie na tym polu wygląda sytuacja w gminach wiejskich z małymi szkołami jak gminy Podgórzyn, Jeżów Sudecki, Mysłakowice i Pielgrzymka, a wśród miast w gminie Lubomierz, w których przypada ok. 5 uczniów na jedno stanowisko. Jednak w pozostałych gminach wskaźnik ten jest znacznie mniej korzystny.

W odpowiedzi na konieczność poprawy warunków nauczania zwłaszcza w zakresie zajęć matematyczno-przyrodniczych i cyfrowych przeprowadzono łącznie 4 nabory w ramach Poddziałania 10.2.3, na które wpłynęło 50 wniosków. Finalnie podpisano 28 umów. Alokacja wykorzystana została na pułapie 79,97%, jednak w 2020 roku planowany jest kolejny konkurs, więc nie prognozuje się zagrożenia niewykorzystania środków z alokacji ZIT AJ.

Wsparcie EFS dla działań edukacyjnych skoncentrowanych na poprawie jakości kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych otrzymały prawie wszystkie gminy wchodzące w skład ZIT AJ, aplikujące jako wnioskodawcy bądź z poziomu partnera projektów. Jedynie Karpacz i Stara Kamienica nie zawarły umów w ramach Poddziałania 10.2.3, jednak obie gminy skutecznie aplikowały o środki EFRR w ramach konkursu w Poddziałaniu 7.1.3, Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną. Projekty pn.: *Rozbudowa infrastruktury dydaktycznej Gimnazjum w Starej Kamienicy wraz z zakupem sprzętu i wyposażenia* (Gmina Stara Kamienica) oraz *Wyposażenie w nowoczesny sprzęt pracowni informatycznej oraz doposażenie infrastruktury cyfrowej w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Karpaczu, Szkoła 707 z uwzględnieniem uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi* (Centrum Medyczne Karpacz Spółka Akcyjna) wpisują się w realizację celu szczegółowego 4 Aktywni zawodowo i społecznie mieszkańcy AJ i dają efekt synergii działań związanych z podniesieniem jakości szkolnictwa ogólnego na terenie Aglomeracji Jeleniogórskiej.

Największy procentowo udział w realizacji wskaźników mają 3 projekty Miasta Jelenia Góra, w ramach których wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych objętych zostało 2 578 uczniów a w sprzęt TIK doposażono 19 jeleniogórskich szkół i placówek systemu oświaty. Liderem, jeśli chodzi o ilość zrealizowanych projektów, jest gmina Mirsk, która podpisała 4 umowy o dofinansowanie projektów z efektem wskaźnikowym w postaci 677 uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie,

86 nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie oraz 7 szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Wysokie wskaźniki osiągnęła również gmina Świerzawa, która wsparciem objęła 534 uczniów, 21 nauczycieli oraz 4 szkoły i placówki systemu oświaty. Szczególne znaczenie dla zminimalizowania negatywnych zjawisk opisanych w Strategii miał projekt pn. *Zdobywamy wiedzę* gminy Piechowice, w ramach którego szkołę podstawową w Piechowicach doposażono w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych, a interwencją EFS objęto 120 uczniów tej szkoły oraz 30 nauczycieli, dla których przewidziano - między innymi - kursy i szkolenia podnoszące kompetencje cyfrowe.

Mając na uwadze kontynuację działań wspierających zapewnienie wysokiej jakości szkolnictwa ogólnego, rozwijanie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych uczniów oraz pomoc w doposażeniu szkół z terenu Aglomeracji jeleniogórskiej w sprzęt TIK, IP ZIT AJ w 2020 roku planuje kolejny nabór wniosków w ramach Poddziałania 10.2.3 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej.

Konieczność dalszego wspierania tego typu działań wynika pośrednio z analizy danych dotyczących zdawalności egzaminów maturalnych w szkołach ogólnokształcących AJ. W 2013 roku wynosiła 87, 36%, natomiast w 2018 r. spadła osiągnąwszy wartość 83,36 %. Ponieważ wykładnikiem poziomu kształcenia jest zdawalność egzaminów maturalnych - niższy niż w latach ubiegłych wynik w tym zakresie implikuje konieczność podejmowania działań i interwencji skoncentrowanych na wsparciu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Tabela 35. Postęp rzeczowo- finansowy - PI 10.1 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej (Poddziałanie 10.1.3 w SzOOP):

Nabory nr: RPDS.10.01.03-IZ.00-02-025/15, RPDS.10.01.03-IZ.00-02-118/16, RPDS.10.01.03-IZ.00-02-176/16, RPDS.10.01.03-IZ.00-02-240/17, RPDS.10.01.03-IZ.00-02-321/18, RPDS.10.01.03-IZ.00-02-363/19.					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	29	9	9	-	9
Wartość	20 207 093,58	7 917 935,92	8 027 248,20	-	8 027 248,20
Dofinansowanie ogółem	17 633 801,29	7 015 991,92	7 118 838,57	-	7 118 838,57
w tym dofinansowanie UE	17 633 801,29	6 676 010,75	6 768 926,19	-	6 768 926,19
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	42,85 %

Tabela 36. Postęp rzeczowo- finansowy - PI 10.1 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej (Poddziałanie 10.2.3 w SzOOP)

Nabory: RPDS.10.01.03-IZ.00-02-025/15, RPDS.10.02.03-IZ.00-02-055/16, RPDS.10.02.03-IZ.00-02-222/17, RPDS.10.02.03-IZ.00-02-242/17, RPDS.10.02.03-IZ.00-02-301/18					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązywane	Umowy obowiązujące
Ilość	50	32	28	-	28
Wartość	45 818 914,11	32 158 498,81	27 600 745,28	-	27 600 745,28
Dofinansowanie ogółem	40 198 759,14	30 258 512,48	26 006 588,98	-	26 006 588,98
w tym dofinansowanie UE	40 198 759,14	27 334 723,91	23 460 633,42	-	23 460 633,42
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	79,97 %

Tabela 37. Postęp realizacji wskaźników - PI 10.1 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej (Poddziałanie 10.1.3 w SzOOP):

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	P	osoby	-	1 573	694	499	31,72%
Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	P	szt.	156	418	273	180	43,06%
Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie ²⁸	P	osoby	43	141	81	97	84,35%
Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS	RB/RS	szt.	-	80%			
Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	RB/RS	osoby	-	73%	87,64%	80,41%	110,15%

Tabela 38. Postęp realizacji wskaźników - PI 10.1 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej (Poddziałanie 10.2.3 w SzOOP):

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg wniosków o płatność	Stopień realizacji
Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie	P	osoby	1 376	3 694	8 387	6 610	178,94%

²⁸ Dotyczy edukacji przedszkolnej.

Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie ²⁹	P	osoby	43	115	966	668	580,87%
Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie	P	osoby	-	60	586	502	836,67%
Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie	P	szt.	17	46	73	47	102,17%
Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	P	szt.	-	20	66	37	185,00%
Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu	RB/RS	osoby	-	67%	90,19%	38,62%	57,65%
Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	RB/RS	osoby	-	73%	99,17%	39,97%	54,75%
Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	RB	szt.	-	93%	104,11%	121,28%	130,40%
Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS	RB/RS	osoby	-	89%			
Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	RB/RS	szt.	-	37%	104,55%	142,86%	386,10%

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10.3 Dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy³⁰

Interwencją w ramach OP Edukacja objęte zostały - obok działań skoncentrowanych na szkolnictwie ogólnym – działania w obszarze szkolnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego. Zdiagnozowane w Strategii problemy związane z tymi dziedzinami obejmowały niedopasowanie kompetencyjne występujące na rynku pracy i związaną z nim potrzebę adekwatnego kształcenia – tak formalnego (by kandydaci wybierali szkoły kształcące w zawodach i na kierunkach, na które jest popyt na rynku pracy i kończyli je jako absolwenci w możliwym do osiągnięcia stopniu przygotowania do pracy), jak i doksztalcenia, w tym przekwalifikowywania osób dorosłych.

W odpowiedzi na zdiagnozowane powyżej problemy przeprowadzono 6 naborów, na które wpłynęło 29 wniosków. Łącznie 10 obowiązujących umów o dofinansowanie projektu ze środków UE na

²⁹ Dotyczy edukacji szkolnej.

³⁰ PI 10.3 na poziomie ZIT AJ wdrażany jest poprzez Poddziałanie 10.4.3 opisane w SzOOP RPO WD 2014-2020.

łączną kwotę 8 532 669,87 zł warunkuje stopień wykorzystania alokacji na poziomie 77,05 %. Z uwagi na nadal niezakontraktowany jeden projekt wybrany do dofinansowania w ostatnim konkursie można przyjąć, że poziom absorpcji środków jeszcze wzrośnie.

W ramach naborów mających na celu zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów poprzez poprawę efektywności kształcenia zawodowego podpisano 5 umów o dofinansowanie, w wyniku których wsparciem objęto 7 szkół i placówek kształcenia zawodowego z terenu Jeleniej Góry, jak również Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Gryfowie Śląskim oraz Zespół Szkół Zawodowych w Złotoryi.

Ponieważ celem priorytetowym w tej kategorii interwencji było zapewnienie optymalnego poziomu dopasowania projektów do potrzeb rynku pracy - w ramach oceny strategicznej promowane były projekty zakładające ścisłą współpracę z pracodawcami, a dodatkowe punkty przyznawano wnioskodawcom, którzy zadeklarowali współpracę z pracodawcami lub przedsiębiorcami wpisującymi się w regionalne inteligentne specjalizacje.

Najwyższy udział w realizacji wskaźnika kluczowego: *Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy* - miał projekt pn. *Edukacja Kluczem do Kariery - kompleksowy program rozwoju uczniów i uczennic trzech zespołów szkół w Mieście Jelenia Góra* realizowany przez beneficjenta Syntea Spółka Akcyjna, który objął wsparciem 199 uczniów z Zespołu Szkół Przyrodniczo-Usługowych, Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Technicznych oraz Zespołu Szkół Elektronicznych z Jeleniej Góry. Projektem, który w największym stopniu wpłynął na realizację wartości docelowej wskaźnika dotyczącego podniesienia kompetencji nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodów jest projekt Powiatu Złotoryjskiego pn. *Podniesienie jakości kształcenia zawodowego w Powiecie Złotoryjskim* oferujący 46 nauczycielom z Zespołu Szkół Zawodowych w Złotoryi specjalistyczne szkolenia i kursy doskonalenia zawodowego.

Z kolei spośród 5 umów realizowanych w celu podniesienia kwalifikacji zawodowych osób zainteresowanych kształceniem z własnej inicjatywy oraz wsparcia doradztwa edukacyjno – zawodowego osób dorosłych największy udział procentowy w realizacji wskaźników miał projekt Teb Edukacja Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością pn. *Kwalifikacje, które dają pracę na obszarze Aglomeracji Jeleniogórskiej!*, który zapewnił udział 480 osób dorosłych z terenu Aglomeracji Jeleniogórskiej w pozaszkolnych formach kształcenia w programie.

Analiza postępu rzeczowo- finansowego i realizacji wskaźników przypisanych do Poddziałania 10.4.3 wykazała problemy w osiągnięciu wskaźników i wykorzystaniu alokacji. Wskaźnikiem o zerowej wartości jest: *Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie*. Szansa na zrealizowanie go w ramach ZIT AJ jest nikła z uwagi na fakt, że jedyna na terenie Aglomeracji Jeleniogórskiej placówka tego rodzaju - Centrum Kształcenia

Ustawicznego w Jeleniej Górze została zlikwidowana - na podstawie Uchwały 78.VIII.2019 Rady Miasta z dn.29.05.2019 r.

Wartości wskaźników – z uwagi na trwający proces kontraktacji dwóch wybranych do dofinansowania projektów – mogą ulec zwiększeniu, ale dotyczy to jedynie wskaźników przewidzianych dla naborów dedykowanych szkolnictwu zawodowemu, w pozostałych przypadkach ryzyko nieosiągnięcia wartości docelowych jest realne.

Potrzeba wspierania edukacji zawodowej wynika z gorszych od oczekiwanych wyników zdawalności egzaminu maturalnego w szkołach zawodowych. Dane z 2013 roku z terenu AJ wskazywały wynik 76,77 %, podczas gdy w 2018 r. współczynnik ten wyniósł 72,14 %, czyli obniżył się o ponad 4 punkty procentowe. W opinii IP ZIT AJ oznacza to konieczność wsparcia uczniów szkół ponadgimnazjalnych zawodowych w zakresie kompetencji kluczowych, nie tylko kwalifikacji zawodowych. Dane BDL na poziomie powiatów wchodzących w skład Aglomeracji Jeleniogórskiej odzwierciedlające odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia pokazują, że procent osób bezrobotnych z wykształceniem zawodowym jest najwyższy. Dowodzi to jak istotnym czynnikiem zwiększającym szanse na rynku pracy jest wysoki poziom wykształcenia, który należy wspierać także na poziomie szkolnictwa branżowego.

Tabela 39. Postęp rzeczowo- finansowy - PI 10.4 Dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy:

Nabory nr: RPDS.10.04.03-IZ.00-02-059/16, RPDS.10.04.03-IZ.00-02-139/16, RPDS.10.04.03-IZ.00-02-228/17, RPDS.10.04.03-IZ.00-02-270/17, RPDS.10.04.03-IZ.00-02-274/17, RPDS.10.04.03-IZ.00-02-348/19.					
	Wnioski złożone w odpowiedzi na konkurs	Projekty wybrane do dofinansowania	Umowy podpisane	Umowy rozwiązane	Umowy obowiązujące
Ilość	29	15	14	4	10
Wartość	34 900 795,13	12 485 322,32	10 427 669,87	1 895 000,00	8 532 669,87
Dofinansowanie ogółem		11 110 629,12	9 361 624,54	1 700 960,00	7 660 664,54
w tym dofinansowanie UE	30 134 599,63	10 612 486,16	8 863 481,58	1 610 750,00	7 252 731,58
Stopień wykorzystania alokacji	-	-	-	-	77,05 %

Tabela 40. Postęp realizacji wskaźników - PI 10.4 Dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy:

Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika P/RB/RS	Jednostka miary	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Wartość wg umów	Wartość osiągnięta wg	Stopień realizacji
-----------------	-----------------------	-----------------	-------------------	------------------	-----------------	-----------------------	--------------------

						wniosków o płatność	
Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	P	osoby	-	400	1 239	540	135,00%
Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie	P	osoby	-	72	68	23	31,94%
Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	P	osoby	433	1 162	365	172	14,80%
Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	P	szt.	-	13	8	8	61,54%
Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie	P	szt.	-	2	0	0	0,00%
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia	RB/RS	osoby	-	30%	54,96%	25,56%	85,19%
Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	RB/RS	osoby	-	73%	100,00%	69,57%	95,29%
Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS	RB/RS	szt.	-	89%	100,00%	100,00%	112,36%

Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki	RB/RS	osoby	-	37%			
--	-------	-------	---	-----	--	--	--